

แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอก
ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก
จังหวัดกระบี่

นางสาวสุภาวดี สุวรรณสังข์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2557

**Guidelines for Promoting Community Leader's Participation in
Organizing Non-Formal and Informal Education Activities for
Clients in Ao Luek District, Krabi Province**

Miss Supawadi Suwannasang

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Nonformal and Informal Education

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2014

หัวข้อวิทยานิพนธ์ แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยแก่ผู้รับบริการในอำเภออ่าวลึก
จังหวัดกระบี่

ชื่อและนามสกุล นางสาวสุภาวดี สุวรรณสังข์

แขนงวิชา การศึกษานอกระบบ

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนกนารถ บุญวัฒน์กุล
2. อาจารย์ ดร. สมบูรณ์ บุรศิริรักษ์

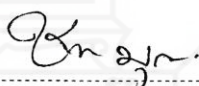
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2558

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

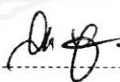
ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร. ชลทิตย์ เขี่ยมสำอางค์)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนกนารถ บุญวัฒน์กุล)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร. สมบูรณ์ บุรศิริรักษ์)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

ชื่อวิทยานิพนธ์ แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก
จังหวัดกระบี่

ผู้วิจัย นางสาวสุภาวดี สุวรรณสังข์ **รหัสนักศึกษา** 2542900036 **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนกันารถ
บุญวัฒน์กุล (2) อาจารย์ ดร. สมบูรณ์ บุรศิริรักษ์ **ปีการศึกษา** 2557

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน (2) ศึกษา
ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยของผู้รับบริการ และ (3) เสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

งานวิจัยนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้นำชุมชน จำนวน 191 คน และครู กศน.ตำบล จำนวน 11 คน
ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้รับบริการในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 379
คน รวม 581 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ
ผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการในอำเภออ่าว
ลึก จังหวัดกระบี่ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์
เนื้อหา นอกจากนั้นมีการสนทนากลุ่ม เพื่อหาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน

ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) สภาพการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในด้านการมีส่วนร่วมในการ
ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมประเมินผล มีระดับการมีส่วนร่วม น้อย ส่วน
การมีส่วนร่วมดำเนินการ มีระดับการมีส่วนร่วม ปานกลาง (2) สำหรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของ
ผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่าผู้นำชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัย และขาดอำนาจในการตัดสินใจในการร่วมวางแผนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และ (3) แนวทาง
ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมได้แก่ ควรให้ความรู้และจัดทำเอกสารเกี่ยวกับ
นโยบายหรือแผนการปฏิบัติงาน เพื่อร่วมวางแผนการปฏิบัติร่วมกัน

คำสำคัญ การมีส่วนร่วมผู้นำชุมชนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกิจกรรมผู้รับบริการ

Thesis title: Guidelines for Promoting Community Leader's Participation in Organizing Non-Formal and Informal Education Activities for Clients in Ao Luek District, Krabi Province

Researcher: Miss Supawadi Suwannasang; **ID:** 2542900036;

Degree: Master of Education (Nonformal and Informal Education);

Thesis advisors: (1) Dr. Chanoknark Boonwatthanakul, Assistant Professor; (2) Dr. Somboon Boonranasirirak; **Academic year:** 2014

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the state of participation of community leaders; (2) to study opinions and recommendations of those who were involved in organizing non-formal and informal education activities for clients; and (3) to propose guidelines for promoting community leader's participation in organizing non-formal and informal education activities for clients in Ao Luek district, Krabi province.

The research sample totaling 581 persons consisted of 191 community leaders, 11 district non-formal education teachers, and randomly selected 379 non-formal education clients in Ao Luek district, Krabi province. The employed research instrument was a questionnaire on opinions concerning guidelines for promoting community leader's participation in organizing non-formal and informal education activities for clients in Ao Luek district, Krabi province. Research data were analyzed using the percentage, mean, standard deviation, and content analysis. In addition, a focus group discussion was organized to seek guidelines for promoting community leader's participation.

Research findings revealed that (1) regarding the state of community leader's participation, it was found that community leaders participated at the low level in the aspects of decision making, benefits sharing, and evaluation; while they participated at the moderate level in the operation aspect; (2) as for opinions and recommendations of those who were involved in organizing the activities, it was found that the community leaders lacked knowledge and understanding on the work of non-formal and informal education, and lacked the power to make decisions on participation in planning for organizing the activities; and (3) the guidelines for promoting community leader's participation in organizing the activities were the following: the community leaders should be provided with the knowledge on organizing non-formal and informal education activities; also, documents on policies and operational plans of non-formal and informal education activities should be made available to community leaders in order to promote their participation in preparation of the action plans.

Keywords: Participation, Community leader, Non-formal and informal Education, Activities, Client

กิตติกรรมประกาศ

การดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ก็เนื่องจากความกรุณา และความช่วยเหลือของดร.ชลทิตย์ เอี่ยมล้ำาง ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนกันทร บัญญัตินกุล และ อาจารย์ ดร. สมบูรณ์ บุรศิริรักษ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ เป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คุณสุทธิพงษ์ วงษ์สุวรรณ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภออ่าวลึก คุณก้องเกียรติ รongรัตนพันธุ์ พัฒนาการอำเภออ่าวลึก คุณอาทร ช่างคำ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกใต้ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย และขอขอบพระคุณผู้นำชุมชน ครูกศน.ตำบล และผู้รับบริการในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ทุกๆ ท่านที่ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แก่บิดา มารดา บุรพจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และผู้มีพระคุณทุกท่าน

สุภาวดี สุวรรณสังข์

สิงหาคม 2558

สารบัญ

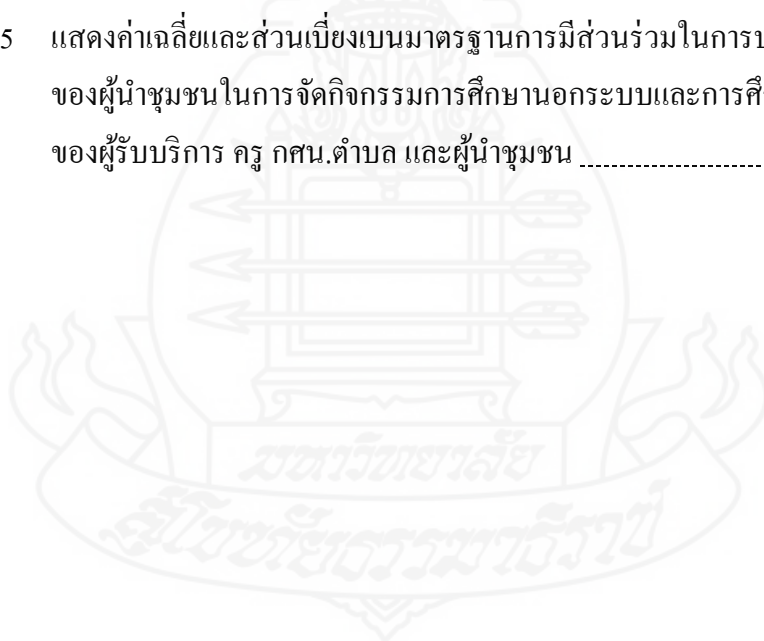
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ประเด็นปัญหาการวิจัย	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	9
หลักการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	25
พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551	28
นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ 2558	31
บทบาทหน้าที่กำนัน – ผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล	33
ข้อมูลทั่วไปในอำเภออ่าวลึก	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	41
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	41
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	42
การเก็บรวบรวมข้อมูล	43
การวิเคราะห์ข้อมูล	44

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
ตอนที่ 1 สภาพการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ	46
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ	54
ตอนที่ 3 แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	55
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	57
สรุปผลการวิจัย	58
อภิปรายผล	61
ข้อเสนอแนะ	65
บรรณานุกรม	66
ภาคผนวก	74
ก สำเนาหนังสือผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	75
ข แบบสอบถามการวิจัย	79
ประวัติผู้วิจัย	88

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	47
ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของผู้รับบริการ ครู กศน.ตำบล และผู้นำชุมชน	48
ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของผู้รับบริการ ครู กศน.ตำบล และผู้นำชุมชน	50
ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของผู้รับบริการ ครู กศน.ตำบล และผู้นำชุมชน	52
ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของผู้รับบริการ ครู กศน.ตำบล และผู้นำชุมชน	53

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย	6
ภาพที่ 2.1 แสดงกระบวนการมีส่วนร่วม.....	22
ภาพที่ 2.2 บทบาทหน้าที่ ครู กศน.ตำบล	28
ภาพที่ 5.1 ผังสรุปแนวทางการมีส่วนร่วม	64

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ และการสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคม การศึกษาจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นต้องพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต ดังนั้นการจัดการศึกษามีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ของประชาชน จะทำให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก เพราะถ้าพลเมืองของประเทศได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น ก็สามารถพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การศึกษาจึงเป็นการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและยาวนานเพื่อให้มนุษย์สามารถเรียนรู้ คิดแก้ปัญหาอย่างมีคุณธรรม สามารถที่จะเผชิญกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างหลากหลายในช่วงชีวิตของมนุษย์อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งท้องถิ่นและชุมชนไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการจัดการศึกษา สถานศึกษาเองก็ไม่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างหลากหลาย และไม่สามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นและชุมชนได้แท้จริง นับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป เราทุกคนจะต้องให้ความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และเอกชนในการจัดการศึกษา เพื่อตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาคคน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) (2554: คำนำ) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร และได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ การบริหารแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 จะบังเกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้หลักการพัฒนาพื้นที่การกิจได้นั้น ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับ การเข้ามามีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมไทย ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทย ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 จามจุรี จำเมือง (2558) ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9 (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น มาตรา 57 ให้หน่วยงานทางการศึกษา ระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา

พระราชบัญญัติศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2555 : 20) ได้กำหนดให้ทุกหน่วยงาน ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ไว้ในมาตรา 10 กำหนดให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและภาคีเครือข่ายที่ประสงค์จะให้การส่งเสริมสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อาจดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การจัดการศึกษา การพัฒนาวิชาการและบุคลากร สิทธิประโยชน์ตามความเหมาะสมให้แก่ผู้ส่งเสริมและสนับสนุน การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และทรัพยากรอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการ มาตรา 14 (5) ส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และองค์กรอื่น ๆ รวมตัวกันเป็นภาคีเครือข่าย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินงานการศึกษา และในมาตรา 18 ให้สถานศึกษา ทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนประสานงานและการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยร่วมกับภาคีเครือข่าย

ในส่วนของการสร้างภาคีเครือข่าย มุ่งเสริมสร้างพลังภาคีเครือข่ายการศึกษา ให้มีส่วนร่วมในการเป็นกลไกการประสานพลังขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาสู่ประชาชนให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นการพัฒนาการศึกษาและศักยภาพของภาคีเครือข่ายให้มีความรู้และสมรรถนะในการส่งเสริม สนับสนุนความร่วมมือของภาคีเครือข่ายการศึกษาในการสร้างการศึกษาและการพัฒนาการศึกษา รวมทั้งการเข้าถึงหลักประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะเกิดแรงผลักดันให้เกิดการประสานความร่วมมือ ร่วมใจของภาคีเครือข่ายการศึกษาจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ให้ทำงานร่วมกันได้ดี บนพื้นฐานการยอมรับและเข้าใจในประโยชน์ของการร่วมมือปฏิบัติงาน ซึ่งภาคีเครือข่ายมีความสัมพันธ์ในการกระตุ้นและประสานงานแหล่งเรียนรู้ แหล่งความรู้ต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อรับและส่งหรือถ่ายทอดความรู้ประเภทต่างๆ ไปยังประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการที่จะทำงานแบบเครือข่ายการศึกษานอกระบบและ

การศึกษาตามอัธยาศัย ก็คือ การทำงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยร่วมกับบุคคล และหน่วยงานอื่น โดยที่ต่างฝ่ายต่างช่วยเหลือแบ่งงานกันทำอย่างชัดเจนตามภาระหน้าที่ตามความถนัด และตามความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล แต่ละหน่วยงาน แต่ละองค์กรเหล่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือการให้ประโยชน์สูงสุดด้านการศึกษาแก่ประชาชนหรือผู้มาใช้บริการ นั่นเอง

ผู้นำชุมชนมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการเป็นตัวแทนไม่ว่าในสถานการณ์ใด ๆ ก็ตามขององค์กร เป็นนักพูดที่ดี เป็นนักเจรจาต่อรอง เป็นผู้สอนที่ดี สามารถสร้างทีมงานได้ ตลอดจนสามารถแก้ปัญหาทางเทคนิคได้ ดังนั้นผู้นำชุมชนจึงเป็นบุคคลที่มีลักษณะพิเศษกว่าบุคคลธรรมดาในแง่ของการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาทางด้านการศึกษา โดยผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ในการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานศึกษา แต่ปัญหาที่สำคัญของการจัดการสถานศึกษา คือ ยังขาดการมีส่วนร่วมของบุคคลภายนอกสถานศึกษา ดังนั้นการที่จะทำให้ประชาชนในท้องถิ่นเกิดความสนใจและมีส่วนร่วมในการจัดการสถานศึกษาได้นั้นจะต้องมีผู้นำหรือผู้ชักจูงให้เข้ามามีส่วนร่วม ผู้นำในท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองกิจการบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล สมาชิกสภาเทศบาลตำบล ครู กศน.ตำบล เป็นต้น ซึ่งผู้นำในท้องถิ่นส่วนใหญ่จะมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาชนได้อย่างดีเยี่ยม และจะเป็นกลวิธีที่จะทำให้บุคคลในท้องถิ่นคล้อยตามหรือปฏิบัติตาม ด้วยเหตุนี้สำนักงาน กศน. จึงได้จัดทำนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ 2558 ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อเป็นกรอบทิศทางและเครื่องมือการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในอันที่จะอำนวยโอกาสให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพภายใต้กรอบทิศทางการพัฒนาประเทศ อาทิ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2557 : 14) กำหนดในจุดเน้นการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับผู้นำชุมชนหรือภาคีเครือข่าย ไว้ดังนี้

2. จุดเน้นด้านผู้จัดบริการและภาคีเครือข่าย

2.1 ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกประเภท คณะกรรมการกศน. จังหวัด คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการกศน.ตำบลและครูกศน.ตำบลทุกคน ได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพและความพร้อมในการปฏิบัติการกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 มีการประสานเชื่อมโยงการทำงานตามโครงสร้างภายในหน่วยงานกับภาคีเครือข่าย ทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติอย่างเป็นระบบ โดยมีเอกภาพในเชิงนโยบายและเป็นผลสัมฤทธิ์ เป็นเป้าหมายความสำเร็จในการทำงาน

2.3 กศน.ตำบลทุกแห่งใช้แผนจุดภาคระดับตำบลเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมหรือออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ โดยมีข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ ได้แก่ สภาพทางกายภาพของชุมชน ปัญหา / ความต้องการทางการศึกษาของประชาชนกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มแต่ละประเภท แหล่งวิทยากรชุมชน (ทุนมนุษย์ ทุนสังคม ทุนกายภาพและทุนการเงิน) เป็นต้น ทั้งนี้ให้มีการปรับข้อมูลดังกล่าวให้เป็นปัจจุบันทุกรอบปีงบประมาณ

อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่เป็นพื้นที่ที่มีสำคัญทางเศรษฐกิจ เนื่องจากมีพืชผลทางเศรษฐกิจที่สำคัญมากมาย ได้แก่ ปาล์ม น้ำมัน ยางพารา กาแฟ เป็นต้น ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและประมง จากการที่ผู้วิจัยได้ปฏิบัติงานในพื้นที่ดังกล่าว ทำให้เจอกับปัญหาในเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน สาเหตุเกิดจากการที่ประชาชนไม่ค่อยมีเวลาว่างเพราะต่างก็ต้องทำงานหาเลี้ยงครอบครัว จึงเป็นเรื่องที่ยากที่จะทำให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพร้อม ๆ กัน ฉะนั้นการมีส่วนร่วมจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะทำให้คนในชุมชนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ร่วมแสดงความคิดเห็น และยังทำให้เกิดความรักความสามัคคีต่อกันภายในชุมชนเป็นพลังชุมชนในการทำกิจกรรมให้ประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับภาครัฐและผู้นำชุมชนด้วยว่า มีการเข้าถึงประชาชนในชุมชนมากน้อยเพียงใด และสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนได้หรือไม่ หากทุกคนไม่มีความร่วมมือกันและไม่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชน ก็จะทำให้ชุมชนไม่พัฒนาและไม่มีความเข้มแข็ง เพราะฉะนั้นผู้นำชุมชนจะต้องมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรสังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ มีหน้าที่จัดและส่งเสริมการพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในทุกรูปแบบ และให้เป็นไปตามนโยบายการดำเนินงานของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย แสดงให้เห็นว่างานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยนั้นไม่สามารถที่จะบรรลุผลสำเร็จได้เต็มที่ และไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทั้งหมด ถ้าให้บุคลากรในองค์กรปฏิบัติงานเพียงฝ่ายเดียว แต่จะบรรลุผลได้ดีเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างเต็มที่ถ้ามีภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการด้วย จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัด

กระบี่ ซึ่งผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้ดีขึ้นตามลำดับ

2. ประเด็นปัญหาการวิจัย

2.1 การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการมีสภาพเป็นอย่างไร และมีเรื่องใดบ้าง

2.2 ผู้นำชุมชน ผู้รับบริการและผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นว่ามีความเห็นอย่างไรบ้างที่จะส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

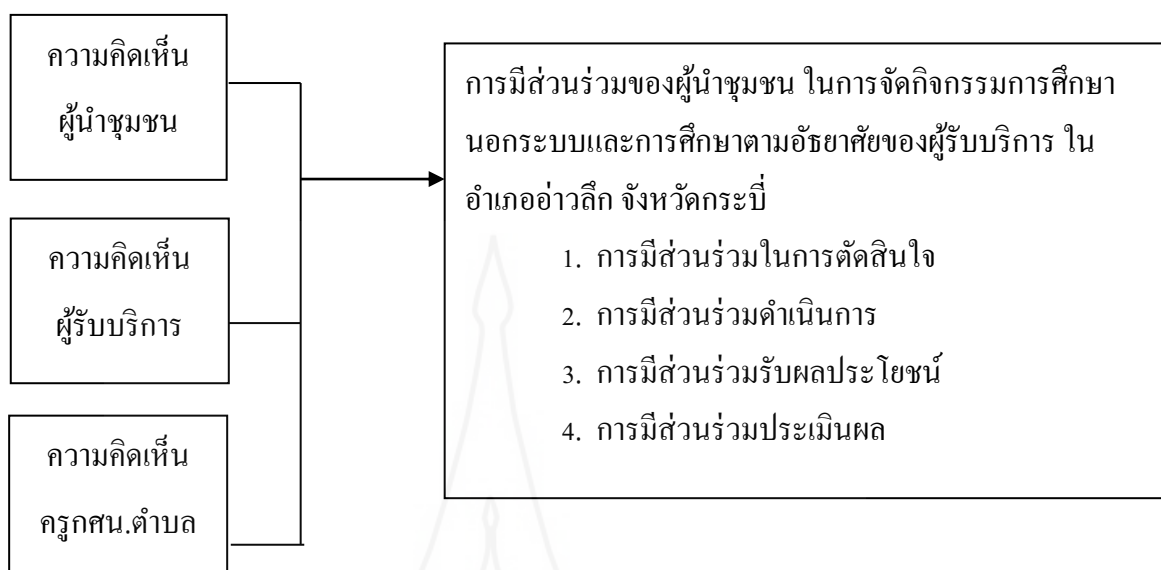
3.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

3.3 เพื่อเสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึกจังหวัดกระบี่ ตามแนวคิดของโคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff (1980) อ้างถึงใน มัลลิกา เขียวหวาน (2546: 12) ซึ่งมีขั้นตอนการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision making)
2. การมีส่วนร่วมดำเนินการ (implementation)
3. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (benefits)
4. การมีส่วนร่วมประเมินผล (evaluation)

ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

5. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

5.1 ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้นำชุมชนที่มาจากการเลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะการปกครองท้องที่และกฎหมายลักษณะการบริหารงานการปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้รับบริการและผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งในที่นี้หมายถึง ครู กศน.ตำบล ผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ รวมทั้งหมด 31,820 คน ประกอบด้วย

1. กำนันประจำตำบล	จำนวน	9 คน
2. ผู้ใหญ่บ้าน	จำนวน	43 คน
3. นายกองค้การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	9 คน
4. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	104 คน
5. นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล	จำนวน	2 คน
6. สมาชิกสภาเทศบาลตำบล	จำนวน	24 คน

7. ครู กศน.ตำบล	จำนวน	11 คน
8. ผู้รับบริการ	จำนวน	31,618 คน

5.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้นำชุมชน จำนวน 191 คน และครู กศน.ตำบล จำนวน 11 คน ผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนรวม 202 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้รับบริการ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้รับบริการ จำนวน 379 คน

5.3 ตัวแปรที่ศึกษา แบ่งได้ 2 ประเภทดังนี้

5.3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้นำชุมชน ผู้รับบริการและครู กศน.ตำบลกับการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

5.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 ผู้นำชุมชน หมายถึง บุคคลภายในชุมชนที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในพื้นที่ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค้การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรี สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาเทศบาล

6.2 กิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หรือ กิจกรรมการศึกษา นอกโรงเรียน หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน และกิจกรรมการศึกษตามอัธยาศัย

6.3 ผู้ที่เกี่ยวข้อง หมายถึง ครู กศน.ตำบลมีสถานภาพเป็นพนักงานราชการ เป็นตัวแทนของภาครัฐ เข้าไปปฏิบัติงานในชุมชนมี กศน.ตำบล เป็นฐานปฏิบัติงาน มีหน้าที่หลักในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้แก่ประชาชนในรูปแบบกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

6.5 ผู้รับบริการ หมายถึง นักศึกษาและประชาชนทั่วไปที่เข้ามาใช้บริการงานกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

6.6 การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง การเข้าร่วมของกลุ่มบุคคลในขั้นตอนต่างๆ ของการดำเนิน

กิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนที่เป็นไปในรูปของผู้เข้าร่วม มีส่วนกระทำให้เกิดผลของกิจกรรมนั้นๆ ทุกกระบวนการ หรือทุกขั้นตอน ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

6.6.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การกำหนดความต้องการและค้นหาปัญหา โดยผู้นำชุมชน ผู้รับบริการและครู กศน.ตำบล เป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนในการหาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำ

6.6.2 การมีส่วนร่วมดำเนินการ หมายถึง การมีส่วนร่วมในขั้นวางแผน กำหนดจุดมุ่งหมายและกำหนดลักษณะ / แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วม ตลอดจนการวางแผนรูปแบบและวิธีการการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้แก่ การเขียนผังการจัดกิจกรรม การนำกิจกรรมไปใช้ และการประเมินผล

6.6.3 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ หมายถึง การรับผลประโยชน์ทั้งเชิงปริมาณ คือ การช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ ทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ แรงงานและผลประโยชน์ในเชิงคุณภาพ คือ การบริหารและการประสานงาน

6.6.4 การมีส่วนร่วมประเมินผล หมายถึง การประเมินว่าการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลนี้อาจเป็นการประเมินผลย่อยเป็นการประเมินความก้าวหน้าของโครงการที่กระทำเป็นระยะๆ หรือการประเมินผลรวม ซึ่งเป็นการประเมินสรุปรวบรวมในแต่ละกิจกรรม

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ผลการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงสภาพและความต้องการการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

7.2 ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการในโอกาสต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษาครอบครัวและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ โดยมีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า เรียงตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. หลักการจัดกิจกรรมการศึกษาครอบครัวและการศึกษาตามอัธยาศัย
3. พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษาครอบครัวและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551
4. นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงาน กศน.ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558
5. บทบาทหน้าที่กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล
6. ข้อมูลทั่วไปในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาพบว่า ได้มีองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในลักษณะต่างๆ กันดังนี้

1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

กรมการปกครอง (2542: 77) ได้สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นทั้งหลักการและวิธีการในการทำงานให้แก่ประชาชน ช่วยให้ประชาชนได้เรียนรู้ด้วยการกระทำ (learning by doing) เป็นการส่งเสริมประสบการณ์ให้แก่ประชาชน ให้ได้รู้จักคิดเป็นทำเป็น นอกจากนี้ยังมีส่วนร่วม ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรมนั้นๆ (sense of belonging) ทำให้เกิดความรู้สึกหวงแหนและบำรุงรักษายานที่เกิดจากความร่วมมือของตนเอง

ขนิษฐา กาญจนรังสินนท์ (2544: 5) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันของกลุ่มบุคคลในขั้นตอนต่างๆ ของการดำเนินกิจกรรมอย่างหนึ่ง การมีส่วนร่วมที่

สมบูรณ์ต้องเป็นไปในรูปที่ผู้เข้าร่วมมีส่วนกระทำให้เกิดผลของกิจกรรมที่เข้าร่วม มิใช่เป็นผู้ร่วมตัดสินใจหรือผู้ได้รับผลประโยชน์เท่านั้น

สนิท สุทนต์ (2544: 11) ได้ให้ความหมายของคำว่า การมีส่วนร่วมตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมสำคัญ คือ เป็นการให้ประชาชนทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา เพื่อให้ทุกฝ่ายยอมรับและร่วมกันแก้ไขปัญหาของประชาชนด้วยตนเอง

ปรัชญา เวสารัชช์ (2545: 4) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการที่ประชาชนได้ใช้ความพยายาม หรือใช้ทรัพยากรบางอย่างของตน เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน เงินทุน วัสดุ ในกิจกรรมพัฒนานั้น การมีส่วนร่วมจะทำให้ประชาชนหลุดพ้นจากการเป็นผู้รับผลจากการพัฒนา และเป็นผู้กระทำให้เกิดกระบวนการพัฒนา การมีส่วนร่วมเป็นได้ทั้งวิธีการที่จะนำไปสู่การพัฒนา

พิสุทธิ วรรณจักรศิริ (2547: 38) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจ ดำเนินงานและประเมินผลให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบต่อการกระทำนั้นๆ ในชุมชนที่อาศัยอยู่

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547: 3) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ คือ การมีส่วนร่วม เป็นเรื่องที่มีผู้ค่อยโอกาสขอแบ่งอำนาจ จากผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า เพื่อปรับปรุงวิถีชีวิตตนให้ดีขึ้น

วันชัย โกลละสุด (2556: ออนไลน์) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การที่บุคคลในองค์กร หรือต่างองค์กรได้ร่วมกันเพื่อดำเนินการงานให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จ ทั้งนี้การมีส่วนร่วมนั้นๆ จะอยู่ในขั้นตอนใดๆ ก็ตาม โดยขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ข้อจำกัดของชุมชน ในแต่ละกระบวนการของการดำเนินการบริหารเป็นเกณฑ์

ธนสาร บัลลังก์ปัทมา (2551 : 30) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษา เป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย นับตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น การวางแผน การดำเนินการและการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการควบคุม กำกับติดตามและประเมินผล เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาให้เป็นที่ไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมร่วม คือ การที่ทุกคน ทุกหน่วยงาน และทุกฝ่ายในชุมชนมาร่วมดำเนินการทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยดำเนินการในลักษณะการ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมใน

การดำเนินการ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมประเมินผล โดยมุ่งหมายให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและหลากหลาย เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของประชาชนในชุมชนนั้นๆ

1.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

รามอส และเฟลทเชอร์ (Ramos and Fletcher, 1982: 13) กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ

1. เป็นเครื่องชี้ว่าการตัดสินใจของรัฐบาลมาจากความต้องการของประชาชน
2. เพิ่มความรับผิดชอบและเพิ่มความสามารถในการตรวจสอบได้ของรัฐที่มีต่อประชาชน
3. ช่วยในการสร้างแผนต่าง ๆ ที่ดีกว่าเดิม
4. เพิ่มความสำเร็จในการปฏิบัติงาน

มิสรา (Misra อ้างถึงใน ชินรัตน์ มีสมสืบ 2539: 24-25) กล่าวว่า ในประเทศกำลังพัฒนา การกระจายอำนาจมักไม่ได้รับการยอมรับจากผู้กุมอำนาจในส่วนกลาง และมักมีคำกล่าวว่า การรวมอำนาจนำมาซึ่งภาวะสมบูรณาธิปไตย และจะทำลายการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่สุดของการพัฒนา อย่างไรก็ตามก็ยังมีผู้กล่าวว่า การกระจายอำนาจอย่างสมบูรณ์ ก็จะนำมาซึ่งภาวะอนาธิปไตย โดยเฉพาะในประเทศที่กำลังพัฒนา ที่ต้องการความเป็นปึกแผ่นของชาติจะกระจายอำนาจได้ยาก การกระจายอำนาจจะต้องเกิดจากประชาชนที่มีความรับผิดชอบ และความรับผิดชอบจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อรัฐบาลมอบให้ประชาชน การมอบความรับผิดชอบให้แก่ประชาชนปกครองตนเองจึงเป็นวิถีทางที่แน่นอนที่สุดที่จะทำให้ประชาชนเกิดความรับผิดชอบได้ ดังนั้นการพัฒนาการศึกษาในชุมชนจึงเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงของชุมชนในทุก ๆ ด้าน ทั้งจากด้านบน ด้านล่างและด้านข้าง การให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมจึงเป็นเรื่องสำคัญ

อუნดา นพคุณ (2546: 85-86) สรุปไว้ว่าการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนามีประโยชน์และสำคัญมากด้วยเหตุผล คือ

1. การพัฒนาที่ยั่งยืนและงอกงามในตัวเอง (Self - generating) จะต้องเป็นกระบวนการที่อาศัยประชาชนที่พึ่งตนเองได้ และสามารถพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งเมื่อรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่พัฒนาถอนตัวออกจากชุมชนไปแล้ว การที่จะสร้างคนให้เป็นนักการศึกษาได้จะต้องทำให้เขาได้เข้ามามีส่วนเรียนรู้และทำงานหาประสบการณ์อย่างใกล้ชิด
2. นอกจากเหตุที่ว่างานการศึกษานอกโรงเรียนจะยั่งยืนได้แล้ว ประเทศกำลังพัฒนา จะต้องใช้งบประมาณและทรัพยากรอันมหาศาล แต่ถ้าหากประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยการเสียสละแรงงาน เวลา และวัสดุ ซึ่งเท่ากับช่วยลดภาระของรัฐบาลแล้ว รัฐบาลก็ยังไม่

แม่บทแผนการพัฒนาที่จะครอบคลุมรายละเอียดปลีกย่อยต่าง ๆ ของแต่ละชุมชนได้ ดังนั้นในการพิจารณาแผนงานทางเลือก ทรัพยากรและวัสดุต่าง ๆ ในการพัฒนาโปรแกรมประชาชนหรือตัวแทนประชาชนในแต่ละชุมชนจะเป็นผู้มีความรู้และเข้าใจกระบวนการพัฒนาได้ดีที่สุด และการตัดสินใจกระทำเหล่านั้น จะถูกต้องและตอบสนองความต้องการและปัญหาของชุมชนได้ตรงตามเป้าหมายที่สุด

3. การพัฒนาโปรแกรมทางการศึกษานอกโรงเรียนจะดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาโปรแกรมจะเป็นผู้รู้จักวัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ ภาษา โครงสร้างของผู้นำ และผู้มีอิทธิพลที่จะช่วยเหลือหรือเป็นอุปสรรคต่อโปรแกรม ซึ่งสำคัญต่อขั้นตอนปัจจัยภายนอกขององค์กรที่นักพัฒนาโปรแกรมจะต้องคำนึงถึงตลอดเวลา

วันชัย โกลละสุด (2556: ออนไลน์) กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมว่ามีความจำเป็นต่อการบริหารหรือการจัดการ คือ

1. ก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติงานที่มุ่งหวัง
 2. กระบวนการตัดสินใจสามารถรองรับพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรได้ กว้างขวางและเกิดการยอมรับได้
 3. เป็นหลักการของการบริหารที่เป็นผลต่อการดำเนินการเชิงวิเคราะห์ด้วยเหตุผล วิวัฒนาการเพื่อความคิด (การเปิดกว้าง)
 4. ลดช่องว่างของระบบการสื่อสารในองค์กรและขจัดปัญหาความขัดแย้งได้
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร (อ้างถึงใน กฤษญา อินเทียน 2551: 43) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้
1. การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานอันชอบธรรมของทุกคนที่เคารพให้การยอมรับและยกย่อง โดยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงออกเกี่ยวกับการปรับปรุงวิถีชีวิตของเขา
 2. งานพัฒนาเป็นงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนเป็นจำนวนมาก จำเป็นต้องคนหมู่มากเหล่านี้ได้ใช้สิทธิในการแสดงออก
 3. กลยุทธ์ทั้งหลายในการพัฒนา ยังไม่สามารถส่งผลถึงประชาชนผู้ด้อยโอกาสและยากจน จึงจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์ในการพัฒนาใหม่ โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนมากขึ้น
 4. ที่ผ่านมามีพบว่าโครงการจำนวนมากที่ประสบความสำเร็จ โดยอาศัยวิถีประชาชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการรวมกลุ่มและจัดตั้งองค์กรประชาชน

5. ประชาชนย่อมรู้ดีว่าตนกำลังต้องการอะไร มีปัญหาอะไร และอยากแก้ปัญหาอย่างไร ถ้าให้โอกาสแก่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนา ย่อมช่วยให้สนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชนได้ดีกว่า

ทิพย์ธารา ประทุมมณี (2551: 19-20) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมไว้ว่า ช่วยให้ประชาชนมีสิทธิ์มีเสียงในการแสดงออก ถือเป็นสิทธิ์พื้นฐานอันชอบธรรมของทุกคนเกี่ยวกับการปรับปรุงวิถีชีวิต เป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาที่สามารถส่งผลถึงกลุ่มประชาชนผู้ด้อยโอกาสและยากจน ประชาชนมีส่วนร่วมในรูปของการรวมกลุ่มและการจัดองค์กรประชาชน การปฏิบัติการเป็นกลุ่มเป็นผลมาจากความรู้สึกร่วมกันของสมาชิกแต่ละคนที่เข้าร่วม เพื่อพิทักษ์ประโยชน์และเป็นตัวชี้วัดถึงการพัฒนาชุมชน ยิ่งประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากเท่าไร ยิ่งแสดงว่าประชาชนจะได้รับประโยชน์จากการพัฒนามากยิ่งขึ้น ประชาชนย่อมรู้ดีว่าตนเองต้องการอะไร มีปัญหาอะไร และอยากแก้ปัญหาอะไร ความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ช่วยให้การปฏิบัติงานทางสังคมเป็นไปอย่างสงบสันติ

สุวิชา วิริยมานุวงศ์ (2554: 29) ได้เสนอความคิดว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วม คือ เพื่อเป็นพลังอันยิ่งใหญ่ที่จะนำไปสู่การป้องกัน แก้ไข ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนา อันเกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วม ตั้งแต่เริ่มต้น การวางแผน การปฏิบัติและประเมินผล

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยหรือกลไกที่สำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จในกระบวนการดำเนินงาน โครงการหรือโปรแกรมการพัฒนาต่างๆ ทำให้เกิดพลังงานในการดำเนินงาน การระดมทรัพยากรและความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ได้อย่างถูกต้อง

1.3 ประเภทและระดับของการมีส่วนร่วม

ดัสเซลดอร์ฟ (Dusseldorp, 1981, pp: 35-53 อ้างถึงใน สวิต ดวงจันทร์ 2550 : 14-15) ได้รวบรวมแนวคิดในการจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมของนักวิชาการต่างๆ และใช้คุณลักษณะ (characteristics) 9 ประการจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมออกเป็น 9 กลุ่มใหญ่ดังต่อไปนี้

1. การจำแนกตามระดับความสมัครใจ (degree of voluntariness)
2. วิธีของการมีส่วนร่วม (way of involvement)
3. ความเข้มของการมีส่วนร่วม (intensities of activities)
4. ความถี่ของการมีส่วนร่วม (frequency of activities)
5. ระดับของการมีประสิทธิภาพ (degree of activities)
6. พิสัยของกิจกรรม (range of effectiveness)

7. ระดับขององค์กร (organizational level)
8. ผู้เข้าร่วม (participants)
9. ลักษณะของการวางแผน (style of planning)

การจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมตามลักษณะ 9 ประการ เป็นประโยชน์ต่อการจัดระดับของการมีส่วนร่วมเป็นอย่างมาก เพราะทำให้ภาพพจน์ของการมีส่วนร่วมได้อย่างหลากหลายมิติ

อาร์นสไตน์ (Amstein อ้างถึงใน เอื่องทิพย์ สีเหนี่ยว 2552: 64) ได้จำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 8 ชั้น โดยใช้อำนาจในการตัดสินใจของประชาชนเป็นเกณฑ์ในการจำแนกระดับของการมีส่วนร่วม ตั้งแต่ขั้นต่ำสุด คือ ประชาชนไม่มีอำนาจในการตัดสินใจใด ๆ ไปจนถึงขั้นสูงสุด คือ อำนาจเป็นของประชาชน

ปธาน สุวรรณมงคล (อ้างถึงใน จันทรเพ็ญ ประโยงค์ 2550) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมประเมินผล

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540: 28-29) ได้แบ่งประเภทของการมีส่วนร่วมที่สรุปออกมาเป็น 11 กลุ่มใหญ่ มีสาระโดยสังเขป ดังนี้

1. การจำแนกตามกิจกรรมในการมีส่วนร่วม เป็นการจำแนกที่พิจารณาจากกิจกรรมของโครงการนั้นๆ ว่ามีกิจกรรมอะไรบ้างที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งกิจกรรมต่างๆ อาจมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของงานหรือโครงการ

2. การจำแนกตามประเภทของกิจกรรมหรือขั้นตอนของการมีส่วนร่วม
3. การจำแนกตามระดับความสมัครใจในการเข้า
4. จำแนกตามวิธีของการมีส่วนร่วม
5. จำแนกตามระดับความเข้มของการมีส่วนร่วม
6. จำแนกตามระดับความถี่ของการมีส่วนร่วม
7. จำแนกตามประสิทธิผลของการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ
8. จำแนกตามพิสัยของ
9. จำแนกตามระดับของ
10. จำแนกตามประเภทของผู้มีส่วน

11. จำแนกตามลักษณะของการวางแผน

วินัย มนัสปัญญากุล (อ้างถึงใน เกรียงศักดิ์ คงทับทิม 2546) ได้กล่าวถึง ประเภทของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ดำเนินการ รับผลประโยชน์ หรือ ประเมินผลการปฏิบัติงาน

กรรณิกา ชมดี (อ้างถึงใน นิคม ทองอร 2547) ได้สรุปประเภทของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมประชุม (Attendance at Meetings)
2. การมีส่วนร่วมในการออกเงิน (Financial Contribution)
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ (Membership on Committees)
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ (Position of Leadership)
5. การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์ (Interviewer)
6. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน (Solicitor)
7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค (Customers)
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่มหรือผู้เริ่มการ (Entrepreneurs)
9. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน (Employers)
10. การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์ (Material Contribution)

ไวท์ (White อ้างถึงใน อุษา สุภาพ 2550: 35) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมประกอบด้วย 4 มิติด้วยกัน

มิติ 1 การมีส่วนร่วมตัดสินใจ ว่าอะไรควรทำและทำอย่างไร

มิติ 2 การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนาการลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ

มิติ 3 การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน

มิติ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. การมีส่วนร่วมที่แท้จริง (Genuine Participation) คือ การที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ ตั้งแต่ต้นจนจบกิจกรรม เริ่มตั้งแต่ร่วมศึกษาปัญหาและความต้องการ ร่วมหาวิธีแก้ปัญหา ร่วมวางแผนนโยบายและแผนงาน ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ และร่วมปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ และร่วมประเมินโครงการ

2. การมีส่วนร่วมที่ไม่แท้จริง (No genuine Participation) คือ การมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน โดยเฉพาะเข้าร่วมการปฏิบัติตามแผนกิจกรรมที่ได้มีการกำหนดไว้แล้ว เช่น การเข้าเป็นสมาชิก หรือการร่วมเสียสละแรงงาน เงิน เป็นต้น

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (อ้างใน จินตนา สุขสัมฤทธิ์ 2547 : 51- 53) กล่าวถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา แบ่งออกเป็น 7 ประเภท คือ

1. การถูกบังคับ การมีส่วนร่วมลักษณะนี้ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ เพราะถูกบังคับ โดยไม่มีทางเลือกเลย เช่น ผู้เช่าลูกเจ้าของที่ดินบังคับให้ปลูกป่าฟื้นฟูตามโครงการแม่บทพลังงานทดแทน มิฉะนั้นเจ้าของที่ดินจะยึดที่ดินไปให้ผู้อื่นเช่า ผู้เช่าคนนี้ก็กลายเป็นประชาชนที่เข้าร่วมในโครงการนี้

2. การถูกล่อ การมีส่วนร่วมลักษณะนี้ประชาชนจะถูกล่อใจด้วยผลประโยชน์ เช่น อาจเป็นในรูปของค่าจ้างแรงงานหรือความสะดวกสบายบางอย่าง แต่เบื้องหลังจริงๆ แล้วเป็นการหาเสียงของนักการเมืองผู้หยิบยื่น โครงการมาล่อเท่านั้น

3. การถูกชักชวน การมีส่วนร่วมลักษณะนี้ประชาชนจะถูกชักชวน ให้เข้าร่วมโครงการที่ถูกคิด และวางแผนจากทางราชการแล้วถึงชักชวนให้ประชาชนร่วมมือ โดยประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ว่าเป็นโครงการที่ดีขอให้ประชาชนให้ความร่วมมือ

4. การถูกสัมภาษณ์แล้ววางแผน การมีส่วนร่วมลักษณะนี้ผู้ที่วางแผนโครงการจะสำรวจปัญหาความต้องการของประชาชน โดยการประชุมและสัมภาษณ์แต่การตัดสินใจว่าปัญหาคืออะไร จะวางแผนแก้ปัญหาอย่างไรอยู่ที่การตัดสินใจของทางราชการ

5. การมีโอกาสนเสนอความเห็น การมีส่วนร่วมลักษณะนี้ประชาชนเริ่มเข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอความเห็นที่เกี่ยวกับการวางโครงการ และการดำเนินการตามโครงการแต่การตัดสินใจยังเป็นของส่วนราชการ

6. การมีโอกาสนเสนอโครงการ การมีส่วนร่วมลักษณะนี้ประชาชนมีโอกาสนเสนอโครงการ กับราชการ ประชาชนจะมีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด ประชาชนจะมีโอกาสตัดสินใจว่าปัญหาของตนคืออะไร จะแก้ไขได้อย่างไร วิธีใดดีที่สุด จนกระทั่งมีสิทธิเสนอโครงการและเข้าร่วมปฏิบัติในโครงการ

7. การมีโอกาสดัดสินใจ การมีส่วนร่วมลักษณะนี้ ประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินใจทุกเรื่อง ตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติตามแผนและการประเมินโครงการ

บัญชา แก้วส่อง (อ้างถึงใน สุรชัย ขอบริน 2551) ได้สรุปการมีส่วนร่วมโดยจำแนกตามระดับขององค์กรได้ 3 ระดับนี้

ระดับที่ 1 การมีส่วนร่วมในระดับล่างขององค์กร ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมในงานที่เกี่ยวข้องหรือตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับงานของตนเอง

ระดับที่ 2 การมีส่วนร่วมในระดับกลางขององค์กร ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจระดับสูง

ระดับที่ 3 การมีส่วนร่วมในระดับสูงสุดขององค์กร เป็นการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายขององค์กร

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อ้างถึงใน ประพนอม พานิช 2550: 17) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ระดับ ตามบริบทที่เหมาะสมกับประเทศไทย คือ

1. ระดับเป็นผู้ใช้ประโยชน์ เป็นการเข้ามามีส่วนที่เกี่ยวข้องด้วยการรับผลประโยชน์เพียงอย่างเดียว ถือว่าเป็นระดับต่ำสุดของการมีส่วนร่วม

2. ระดับเป็นผู้ให้ความร่วมมือ ระดับนี้ประชาชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือในเรื่องต่างๆ เท่าที่ให้ได้ หน่วยงานต่างๆ มักมีส่วนร่วมทั้งกับประชาชนหรือระหว่างกันในระดับนี้

3. ระดับผู้ตัดสินใจ ระดับนี้ถือว่าเป็นระดับสูงสุด ประชาชนจะเป็นผู้ศึกษาสถานการณ์และตัดสินใจที่จะดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการ การประเมินและการแบ่งปันผลประโยชน์

ชินรัตน์ สมสืบ อ้างถึงใน ปวิรรรชน์ แสงพิทักษ์ 2551 : 29) ได้แบ่งระดับของการมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

1. การไม่มีส่วนร่วมอย่างสิ้นเชิง (no participation at all)
2. การมีส่วนร่วมเพียงในนาม (nominal participation)
3. การมีส่วนร่วมเพียงเล็กน้อย (minimal participation)
4. การมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม (optimal participation)
5. การมีส่วนร่วมมาก (maximal participation)
6. การมีส่วนร่วมในอุดมคติ (ideal participation)

เฉลิม เกิดโมลี (2543: 3) ได้กล่าวถึงระดับการมีส่วนร่วมไว้ด้วยกัน 3 ระดับ

1. ร่วมคิดตัดสินใจ ซึ่งจะต้องมีส่วนร่วมทั้งความคิดและต้องมียอำนาจตัดสินใจในระดับที่แน่นอนระดับหนึ่ง

2. ร่วมทำ จะต้องเป็นการร่วมในขั้นตอนของการดำเนินการทั้งหมด

3. ร่วมสนับสนุน อาจเป็นไปได้ตั้งแต่ให้ข่าวสารข้อมูลถึงการสนับสนุนทางด้าน

ทรัพยากรบริการ

นครินทร์ พัฒนพงศา (อ้างถึงใน ศิลป์ สีแก้ว 2550: 15) ได้สรุประดับของการมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

1. การร่วมกันหาปัญหา
2. ร่วมกันหาสิ่งจำเป็นของตน พวกตน คือ

- 2.1 ร่วมคิด ช่วยตนเองในการจัดลำดับปัญหา เพื่อจะแก้ไขในสิ่งใดก่อนและหลัง
- 2.2 วางแผนแก้ไขปัญหา
- 2.3 เลือกทางเลือกที่เหมาะสม
- 2.4 ร่วมพัฒนาเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ แล้วร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหานั้น ๆ
- 2.5 ร่วมติดตามการดำเนินงานและประเมินผลการดำเนินงาน
- 2.6 ร่วมรับผลประโยชน์หรือร่วมเสียดผลประโยชน์จากการดำเนินการ

ลัดดาวัลย์ บุญยศ (2546) อ้างถึงใน ประยูร พุทธิชาติ. (2552) ได้กล่าวถึงระดับการมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

ระดับที่ 1 ถูกบังคับให้ร่วม ประชาชนที่เข้าร่วมในโครงการเพราะถูกบังคับ โดยไม่มีทางเลือกเลย

ระดับที่ 2 ถูกหลอกให้ร่วม ลักษณะนี้ประชาชนจะถูกล่อใจด้วยผลประโยชน์ต่าง ๆ

ระดับที่ 3 ถูกชักชวนให้ร่วม การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ส่วนมากเป็นโครงการที่ทางราชการคิดขึ้นเอง และพยายามชักชวนให้ประชาชนให้ความร่วมมือ

ระดับที่ 4 สัมภาษณ์และวางแผนให้ ลักษณะการมีส่วนร่วมเช่นนี้จะปรากฏว่าปัญหาความต้องการและเสียงเรียกร้องของประชาชน จะได้รับการเอาใจใส่ขึ้นบ้าง

ระดับที่ 5 มีโอกาสเสนอความคิดเห็น โดยประชาชนจะเริ่มเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนโครงการ การดำเนินงานตามโครงการ แต่การตัดสินใจยังเป็นของส่วนราชการอยู่

ระดับที่ 6 มีโอกาสเสนอตามโครงการ ในระดับนี้ทางราชการกับประชาชนจะมีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด ประชาชนจะมีโอกาสตัดสินใจว่าปัญหาของตน คือ จะแก้ไขอย่างไร

ระดับที่ 7 มีโอกาสตัดสินใจ ในระดับนี้ประชาชนเป็นหลักสำคัญของการตัดสินใจในทุกๆ เรื่อง

สรุปได้ว่าระดับของการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนที่หลายท่านได้กล่าวมาข้างต้นแล้วนั้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่าระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ นั้น มีด้วยกัน 3 ระดับ คือ การมีส่วนร่วมระดับต่ำ การมีส่วนร่วมระดับกลาง และการมีส่วนร่วมระดับสูง โดยขึ้นอยู่กับความพร้อมในเรื่องของเวลา ความถูกต้อง และความเหมาะสมของผู้นำด้วย

1.4 ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

การพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในด้านใดก็ตาม จะต้องเปิดโอกาสเข้าทุกฝ่าย ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกขั้นตอน ซึ่งได้มีผู้ได้กล่าวถึงขั้นตอนไว้หลายท่าน ดังนี้

เมตต์ เมตต์การุณจิตต์ (อ้างถึงใน ชาลัน คุณหลวง 2553: 10-11) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประการแรกที่จะต้องทำ คือ การกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญ

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน องค์กรประกอบในการดำเนินงานจะถามว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่กิจกรรมนั้นๆ ได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่ม

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตคือ ความเห็นความชอบ และความคาดหวัง ซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้

Cohen, John M. and Norman T. Uphoff. (1980: 219) อ้างถึงใน เบญจมา-พร อิ่มเอิบ (2552 : 27-28) ได้เสนอขั้นตอนของการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานขอความช่วยเหลือ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุประสงค์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

เจมส์ คีดี ปันทอง (อ้างถึงใน วลัยลักษณ์ พักแก้ว 2553 : 11) ได้แบ่งขั้นตอนที่ประชาชนควรมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาและสาเหตุของปัญหาของชุมชน เป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าชาวบ้านไม่สามารถเข้าใจปัญหาและสาเหตุของปัญหาด้วยตนเอง กิจกรรมต่างๆ ที่จะตามมาจะใช้ประโยชน์

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินกิจกรรม ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ขาดไม่ได้ หากประชาชนไม่เข้าร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม ประชาชนก็ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้เองโดยไม่มีผู้ช่วย

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน คือ การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถของประชาชนแต่ละ โดยที่ใครมีทุนก็สามารถช่วยเหลือเงินทุน หากใครไม่มีทุนก็สามารถช่วยในด้านแรงงาน

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เป็นขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น หากประชาชนมีส่วนร่วม คือ จะทราบข้อดีข้อเสียของการดำเนินงานของตนเองได้

วิโรจน์ สารรัตนะ (2550 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนในวงจรการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การกำหนดจุดหมายและความต้องการจุดหมาย (goal) เป็นข้อความแสดงถึงทิศทางที่ต้องการอย่างกว้าง ๆ ส่วนใหญ่แล้วจะแสดงถึงผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน จุดหมายเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับผู้เรียน จุดหมายเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากร จุดหมายเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน

2. การกำหนดนโยบาย นโยบาย (policy) เป็นข้อความที่แสดงถึงจุดมุ่งหมาย (purpose) และแนวทางการปฏิบัติงานอย่างกว้าง ๆ (Broad guidelines) เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมาย การกำหนดนโยบายในส่วนของจุดมุ่งหมาย อาจเกิดจากปรัชญา (philosophy) ของโรงเรียนหรืออาจเกิดจากจุดหมาย (goal) ที่กำหนดในตอนต้น

3. การกำหนดแผนงาน เป็นขั้นตอนแรกของการนำนโยบายมาสู่การปฏิบัติ และประเด็นที่ควรพิจารณาอันดับแรก คือ โครงสร้างแผนงานของโรงเรียนและแผนงานควรจะสะท้อนให้เห็นถึงปรัชญาและจุดหมายของโรงเรียนด้วย

4. การทำแผนและอนุมัติงบประมาณ เป็นการแปลงนโยบายที่กำหนดโดยกลุ่มนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลกับนักเรียน ดำเนินงานโดยผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูที่เป็นทีมแผนงาน (program team) การจัดทำแผนซึ่งเป็นการกำหนดว่าจะทำอะไร ทำเมื่อไร ทำอย่างไรและใครเป็นคนทำ

5. การจัดทำแผนงานไปลงมือปฏิบัติ แผนงานและงบประมาณที่ได้รับอนุมัติจากกลุ่มนโยบายแล้วจะได้รับการนำไปปฏิบัติ โดยอยู่ภายใต้กรอบของนโยบาย แผนและงบประมาณที่กำหนดไว้ก่อนหน้านั้น

6. การประเมินผล การประเมินผลโดยภาพรวมของโรงเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อดู การบรรลุผลตามจุดหมายและนโยบายที่กำหนดไว้โดยกลุ่มนโยบาย เพื่อการสร้างสรรค์จุดหมาย และนโยบายใหม่ ๆ หรือการปรับปรุงแก้ไขจุดหมายและนโยบายที่เป็นอยู่

ปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ (อ้างถึงใน วันดี บุญเสนาะ 2551: 24) ได้สรุป กระบวนการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชน จะเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้ร่วมกัน เรียนรู้สภาพของชุมชน การดำเนินชีวิต ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นใน การทำงานและร่วมศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ตลอดจนจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

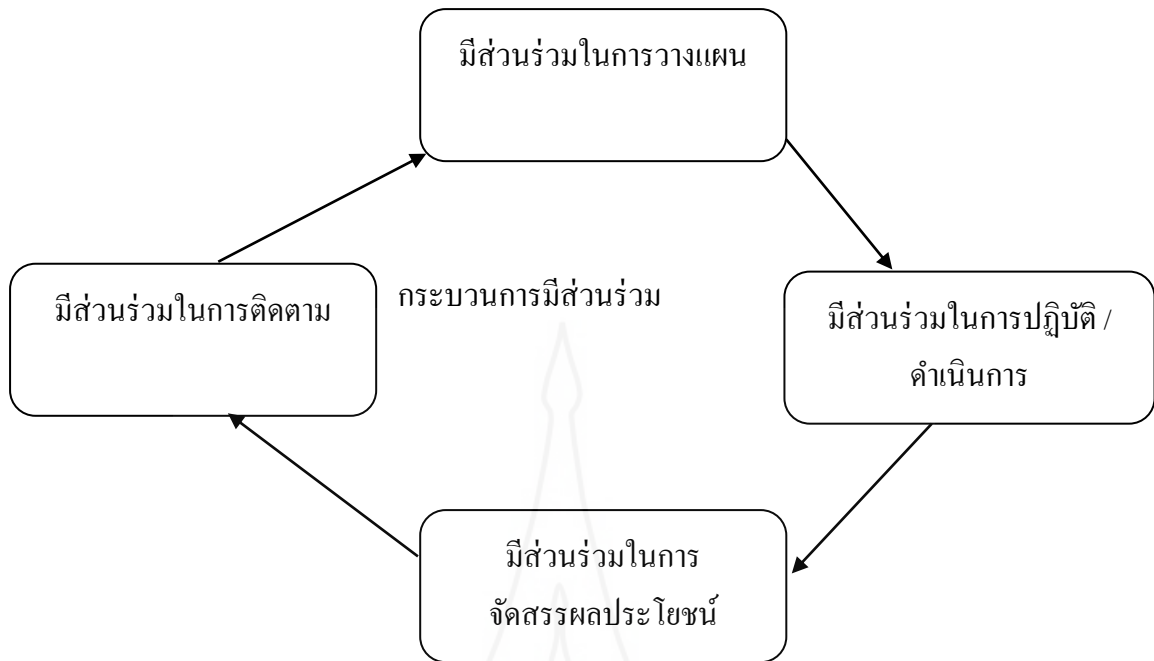
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยจะมีการรวมกลุ่มอภิปรายและแสดงความคิดเห็น เพื่อการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางดำเนินงาน และทรัพยากรที่ต้อง ใช

3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา โดยสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน เงินทุน หรือเข้าร่วมบริหารงาน การใช้ทรัพยากร การประสานงาน และดำเนินความ ช่วยเหลือจากภายนอก

4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นการนำเอากิจกรรม มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของบุคคล และสังคม

5. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการพัฒนา เพื่อที่จะแก้ไขปัญหา ต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ทันที

ชาญฉวี ไซรัชญา (ม.ป.ป.) (อ้างถึงใน ทวีศักดิ์ เดิมทรัพย์ทวี 2554 : 18-19) ศึกษาความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถึง กระบวนการหรือขั้นตอนการมีส่วนร่วมในลักษณะเป็นกระบวนการต่อเนื่อง 4 ขั้นตอน คือ (1) มี ส่วนร่วมในการวางแผน (2) มีส่วนร่วมปฏิบัติการ (3) มีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ ร่วมกัน (4) มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ปรากฏดังภาพ

ภาพที่ 2.1 แสดงกระบวนการมีส่วนร่วม

จากแนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของบุคคลต่างๆ ที่ได้กล่าวมานั้น จะมีขั้นตอนที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมประเมินผลตามกิจกรรมต่างๆ ซึ่งได้สรุปขั้นตอนการมีส่วนร่วมได้ 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กระบวนการแรกของขั้นตอนนี้ คือ การกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และตัดสินใจในช่วงปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานกิจกรรม จะได้จากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่กิจกรรมใดบ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มของกิจกรรม

นั้นๆ รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการที่จัดขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกต คือ ความเห็น ความชอบ ความคาดหวัง ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลไปกลุ่มต่างๆ ได้

กล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการของความร่วมมือ เพื่อที่จะหาพลังจากกลุ่มบุคคล ประชาชนและกลุ่มผู้นำต่าง ๆ ที่มีในชุมชน เพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้วิจัยจึงใช้กรอบแนวคิดขั้นตอนการมีส่วนร่วมของ Cohen, John M. and Norman T. Uphoff. (อ้างถึงในเบญจมาพร อิมเอิบ 2552: 27-28) เนื่องจากได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้อย่างชัดเจน และสามารถเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับกลุ่มบุคคล ประชาชนและกลุ่มผู้นำต่างๆ ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ดีขึ้นต่อไป

1.5 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

นิคม บุ่งทอง (2546: 27) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

1. ช่วยสร้างความสามัคคีและรวมพลังของบุคคลในองค์กร
2. ช่วยให้ทราบถึงความต้องการขององค์กรทั้งหมด
3. ช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพการทำงานสูงขึ้น
4. ช่วยลดความขัดแย้งและการต่อต้านจากพนักงานระดับต่ำ
5. ช่วยสร้างบรรยากาศในการทำงาน
6. ช่วยเพิ่มผลผลิตในองค์กร
7. สร้างสรรค์หลักการประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในองค์กร
8. ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน
9. ทำให้บุคลากรเกิดความรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร
10. เป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาในด้านการควบคุมงาน ให้ลดน้อยลงและทำให้ผลงานดีขึ้น

จรัส นวลนิ่ม (อ้างถึงใน วาสนา รุมนัตนะ 2548) กล่าวว่าไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนากิจกรรมสำคัญที่ต้องปฏิบัติ ก็คือ ผลักดันให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมอย่างจริงจัง (Active Participation) ในการดำเนินงานพัฒนา ทั้งนี้ก็เนื่องจากหลักสำคัญที่ว่า การมีส่วนร่วมเป็นวิธีการที่จะได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับสภาพท้องถิ่น ความต้องการและ

เจตคติของประชาชน ถ้าประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดค้นปัญหาและวางแผนพัฒนา แล้วจะทำให้ประชาชนยอมรับแผนงาน โครงการพัฒนานั้น ๆ เป็นการสร้างประชาธิปไตยพื้นฐาน คือ การที่ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

ทองใบ สุคอรื (อ้างถึงใน เมฆ ศิริ 2550) กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้จากการจัดการแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และประยุกต์การจัดการแบบมีส่วนร่วม

1. เป็นประโยชน์ในแง่ของการพัฒนาบุคลากร เพราะว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จะทำให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ในการทำงานและนำไปสู่การปรับปรุงทักษะในการทำงาน

2. ส่งเสริมให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้น คือ การปฏิบัติภารกิจที่มีความสลับซับซ้อนมาก ๆ และยากที่จะได้ข้อมูลข่าวสารประกอบการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ หากสามารถเชิญชวนให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจได้มากเท่าไร ยิ่งจะเป็นประโยชน์และทำให้การตัดสินใจมีคุณภาพยิ่งขึ้น

3. เป็นการเพิ่มศักยภาพในการจูงใจและการสร้างความผูกพันในการตัดสินใจ คือ การตัดสินใจใด ๆ ในองค์กร ถ้าหากบุคลากรได้เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่แรกจะเป็นการจูงใจให้พวกเขาผูกพัน และมีความผูกพันที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการให้สำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. เป็นประโยชน์ต่อผู้นำที่จะได้ร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชาในด้านการแบ่งชั้นอำนาจ และสร้างพลังอำนาจให้ผู้ใต้บังคับบัญชา

พัชรี สิโรต (2546: 3-4) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมไว้หลายประการ ดังนี้

1. เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ ช่วยให้เกิดการพิจารณาทางเลือกใหม่ ทำให้การตัดสินใจรอบคอบขึ้น

2. การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เมื่อการตัดสินใจนั้นได้รับการยอมรับจะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติ

3. การสร้างฉันทามติลดความขัดแย้งทางการเมือง และเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

4. การเพิ่มความง่ายในการนำไปปฏิบัติ สร้างให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และมีความกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

5. การมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้า และความขัดแย้งที่รุนแรง

6. ช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชนและไวต่อการความรู้สึกห่วงกังวลของประชาชน และเกิดความตระหนักในการตอบสนองต่อความกังวลของประชาชน

7. การพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชนถือว่าเป็น การให้การศึกษาชุมชน เพื่อเรียนรู้กระบวนการตัดสินใจ และเป็นเวทีฝึกผู้นำชุมชน

8. ช่วยทำให้ประชาชนสนใจประเด็นสาธารณะมากขึ้น เป็นการเพิ่มทุนทาง สังคมและช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น สอดคล้องกับการปกครองตาม หลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

สกุล วงษ์กาฬสินธุ์ (2549: 95) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการ พัฒนาชุมชนไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ประชาชนยอมรับ โครงการมากขึ้น เนื่องจากเป็นโครงการที่ตรงปัญหา และความต้องการของประชาชน
2. ประชาชนจะมีความผูกพัน รู้สึกเป็นเจ้าของโครงการมากขึ้น
3. การดำเนินโครงการจะราบรื่น ได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากขึ้น
4. โครงการจะให้ประโยชน์แก่ประชาชนมากขึ้น และมีการระดมทรัพยากรเพื่อ การพัฒนามากขึ้น
5. จะช่วยพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนมากขึ้น

จากแนวคิดดังกล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมมีผล โดยตรงต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ร่วมงาน อันจะเป็น ผลทำให้เกิดการยอมรับ และมีความผูกพันระหว่างบุคคลด้วยกัน และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการ ดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้วย เพราะฉะนั้นการจัดกิจกรรมการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจะดำเนินการได้นั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องระดมความ ร่วมมือจากบุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ หลายระดับ เพื่อให้ได้ความคิด พลังสร้างสรรค์ โดยจะ นำไปสู่การพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้บรรลุเป้าหมายตามที่ วางไว้

2. หลักการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 20-21) กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดหลักการจัด การศึกษานอกระบบตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังนี้

1. จัดการศึกษานอกระบบให้มุ่งส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต คือ ให้บุคคลทุกเพศ ทุกวัย สามารถได้รับการศึกษาได้อย่างต่อเนื่องตามที่เขาต้องการได้ตลอดทุกช่วงชีวิต
2. หลักความเสมอภาค ให้ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับ โอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน

3. ยึดหลักความครอบคลุมทั่วถึง ควรจัดการศึกษานอกระบบให้ครอบคลุม
4. สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย การจัดการศึกษานอกระบบควรยึดกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนสอดคล้องกับสภาพสังคมแวดล้อมในท้องถิ่น
5. หลักความยืดหยุ่น การศึกษานอกระบบควรมีความยืดหยุ่นในเรื่องกฎระเบียบต่างๆ ในเรื่องหลักสูตร ระยะเวลา วิธีเรียน และสถานที่เรียน
6. หลักความผสมผสานกลืน การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบควรจัดให้ผสมกลมกลืนไปกับการดำเนินชีวิตของประชาชนไม่ให้กลุ่มเป้าหมายรู้สึกยากลำบากในการเข้ารับการศึกษา
7. จัดการศึกษาให้เข้าถึงได้ง่าย ให้กลุ่มเป้าหมายหรือผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลาทุกสถานที่
8. จัดการศึกษาให้มีความต่อเนื่อง เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายหรือผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา มีการบริการการศึกษาอยู่เสมอเมื่อกลุ่มเป้าหมายมีความพร้อมเมื่อใดก็เรียนรู้ได้
9. ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งหน่วยงานของภาครัฐ เอกชน องค์กรท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถานประกอบการ สถาบันการศึกษาและชุมชน

กระทรวงศึกษาธิการ (2553) ได้กล่าวถึงคุณภาพการศึกษาดลอดชีวิตสำหรับประชาชนให้ทุกคน. คำบาลเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตลอดชีวิต เป็นการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัยที่เป็นการเรียนฟรี สำหรับประชาชนวัยทำงาน 30 ล้านคน และเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของประชาชนนอกระบบทั้งหมด สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ส่งเสริมเรื่องทักษะชีวิตและความเป็นพลเมือง

กระทรวงศึกษา (2551) ได้กำหนดหลักการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ไว้ดังนี้

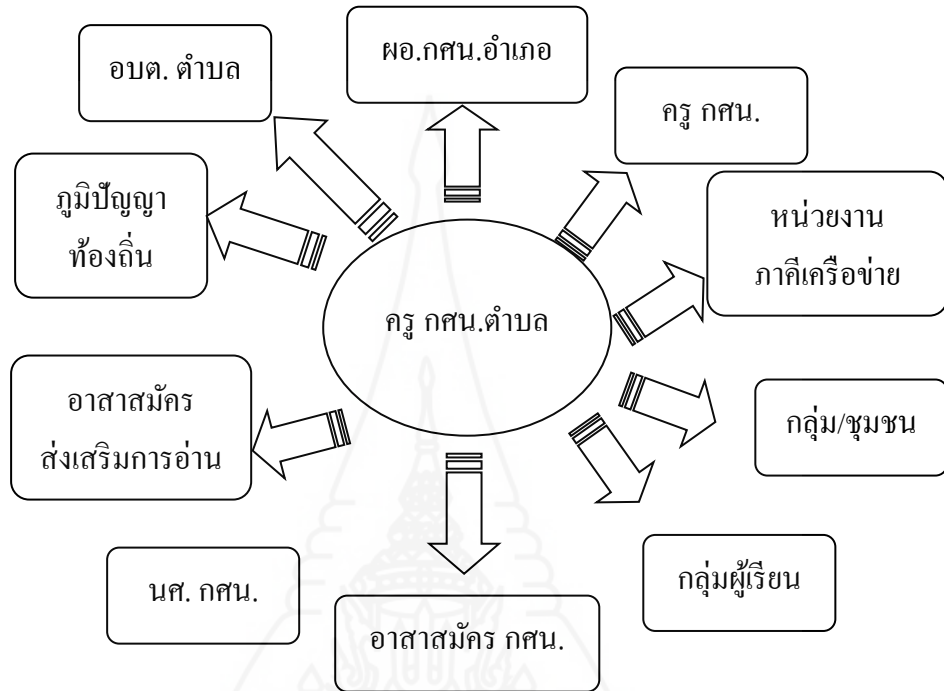
การจัดการศึกษานอกโรงเรียนเป็นการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ใหญ่และเยาวชนที่พลาดหรือขาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษาในระบบ มีคุณลักษณะ ความต้องการและเป้าหมายในการศึกษาจึงแตกต่างไปจากเด็กในระบบโรงเรียน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จึงได้พัฒนาหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้ศึกษา สํารวจข้อมูล และปัญหาที่สอดคล้องกับสภาพการดำเนินชีวิต เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของประชาชนตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 28 โดยได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้

1. เป็นการศึกษาสำหรับผู้พ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับหรือผู้ที่พลาดโอกาสและขาดโอกาสได้รับการศึกษาในระบบหรือในพื้นที่ที่สถานศึกษาในระบบไม่สามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ได้
 2. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียน คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น เน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการและการปฏิบัติจริง สอดคล้องกับวิถีชีวิตนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพได้ทันที
 3. เป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เห็นคุณค่าและมีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถพึ่งพาตนเองได้ ตลอดจนแสวงหาความรู้ในการพัฒนาตนเองและสังคมอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
 4. เป็นการศึกษาที่ให้เห็นคุณค่าของความรู้ ประสบการณ์และอาชีพของผู้เรียน โดยสามารถนำมาเทียบโอนเป็นผลการเรียนตามหลักสูตรได้
 5. ส่งเสริมให้บุคคล องค์กร ชุมชนในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- กระทรวงศึกษาธิการ (2553: 13) ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงาน กศน.ตำบล ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชน ไว้ดังนี้

งาน/กิจกรรม	วิธีการดำเนินงาน
การมีส่วนร่วมของชุมชน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างกระแสให้ประชาชนและทุกภาคส่วนของชุมชนเห็นความสำคัญและเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรม กศน.ตำบล และจัดให้มีการยกย่องเชิดชูเกียรติ เป็นต้น 2. ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนางาน กศน.ตำบล อย่างต่อเนื่องและมีส่วนร่วมในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน กศน.ตำบล 3. เสริมสร้างและพัฒนาระบบเครือข่ายการเรียนรู้ภายในตำบล และระหว่างตำบล เช่น แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนดีประจำตำบล ศูนย์ ICT ตำบล เป็นต้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2553: 13) ได้กำหนดจัดทำเอกสารขึ้นเพื่อให้ครู กศน.ตำบลและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ศึกษาถึงแนวทางในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ กศน.ตำบลที่มีศักยภาพในการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) โดยให้ กศน.ตำบล เป็นสถานที่ของชุมชนที่จัดขึ้นด้วยความร่วมมือของประชาชนในชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

และหน่วยงานต่างๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชน โดยมี กศน. เป็นหน่วยประสานงานให้เกิดการจัดตั้ง และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ขึ้นในชุมชน โดยสรุปบทบาทหน้า ครู กศน.ตำบล ไว้ดังนี้

ภาพที่ 2.2 บทบาทหน้าที่ ครู กศน.ตำบล

3. พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

พ.ศ. 2551

กระทรวงศึกษาธิการ (2556) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบในประเทศไทย ต้องรับผิดชอบในการส่งเสริมและจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ ใน 2 รูปแบบ คือ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย นับเป็น การศึกษาที่กว้างขวางและหลากหลาย มีหน่วยงานและองค์กรร่วมจัดการศึกษาในรูปแบบเหล่านี้มาก และมีลักษณะที่แตกต่างกัน ดังนั้นเพื่อความเป็นเอกภาพในการส่งเสริมและประสานงาน รวมทั้ง การแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศ การบริหารและการพัฒนาเชิงวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ กำหนดให้มีพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมี สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) เป็นหน่วยงานในสังกัด

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยพุทธศักราช 2551” และมิใช่บังคับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งดำเนินงานโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ตามกฎหมายที่เกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาที่ได้บัญญัติไว้แล้ว โดยกำหนดความหมายของคำหลักๆ ในพระราชบัญญัติไว้ดังนี้

การศึกษานอกระบบ หมายความว่า กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการ และวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและเวลาเรียนหรือการฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และวิธีการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน เพื่อรับวุฒิทางการศึกษา หรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

การศึกษาตามอัธยาศัย หมายความว่า กิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวันของบุคคล ซึ่งบุคคลสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามความสนใจ ความต้องการ โอกาส ความพร้อมและศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

ภาคีเครือข่าย หมายความว่า บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และองค์กรอื่น รวมทั้งสถานศึกษาอื่น ที่มีได้สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีส่วนร่วม หรือวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

นอกจากนี้ในมาตรา 5 ได้กำหนดให้บุคคลได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ โดยให้บุคคลที่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปแล้ว หรือไม่มีสิทธิได้รับการศึกษา ในรูปแบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้ การส่งเสริมสนับสนุนให้ยึดหลักการ ดังต่อไปนี้

1. การศึกษานอกระบบ

1.1 ความเสมอภาคในการเข้าถึงและได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั่วถึง เป็นธรรมและมีคุณภาพเหมาะสมกับสภาพชีวิตของประชาชน

1.2 การกระจายอำนาจแก่สถานศึกษาและการให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

2. การศึกษาตามอัธยาศัย

2.1 การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจ และวิถีชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย

2.2 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย ทั้งส่วนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น และส่วนที่นำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา

2.3 การจัดกรอบหรือแนวทางการเรียนรู้ที่เป็นคุณประโยชน์ต่อผู้เรียน

มาตรา 7 ได้กำหนดให้ส่งเสริมและการสนับสนุนการศึกษานอกระบบ ให้ดำเนินการเพื่อเป้าหมายในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคน ที่ใช้ความรู้ และภูมิปัญญาเป็นฐานในการพัฒนา ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความมั่นคงและคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ตามแนวการพัฒนาประเทศ

2. ภาศึเครือข่ายเกิดแรงจูงใจและความพร้อมในการมีส่วนร่วม เพื่อจัดกิจกรรมการศึกษา

มาตรา 8 ได้กำหนดให้ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อเป้าหมายดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ที่จะเอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสาระที่สอดคล้องกับความสนใจและความจำเป็นในการยกระดับคุณภาพชีวิตทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

3. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์และเทียบโอนผลการเรียนกับการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ

ในการส่งเสริมสนับสนุนส่วนราชการของรัฐที่เกี่ยวข้องและภาศึเครือข่าย ในมาตรา 10 ได้กำหนดให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่จำเป็นสำหรับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และการช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อจัดการศึกษานอกระบบ

2. การจัดการศึกษา การพัฒนาวิชาการและบุคลากร การใช้ประโยชน์จากบุคลากรเพื่อการศึกษา และการยกย่องประกาศเกียรติคุณสำหรับผู้จัดการเรียนรู้อการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3. สิทธิประโยชน์ตามความเหมาะสมให้แก่ผู้ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบ

4. การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สามารถเข้าถึงได้ตามความเหมาะสม

5. ทรัพยากรอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการ เพื่อให้บุคคลและชุมชนได้เรียนรู้ตามความสนใจและความต้องการที่สอดคล้องกับความจำเป็นในสังคมของการศึกษาตามอัธยาศัย

ส่วนในมาตรา 11 ได้กำหนดให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร่วมมือกับภาคีเครือข่าย เพื่อดำเนินการในเรื่องดังต่อไปนี้

1. จัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้ เช่น แหล่งการเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน สื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้

2. ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของภาคีเครือข่าย เพื่อให้เกิดความร่วมมือและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคีเครือข่ายได้รับโอกาสในการจัดสรรทรัพยากรและเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อการดำเนินงาน

เนื่องจากการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการจัดการศึกษาที่ยึดหลักการศึกษาดลอดชีวิตให้กับประชาชน ดังนั้น ทุกภาคส่วนของสังคมจึงมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้สามารถพัฒนาการศึกษาและคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง ประกอบกับพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 ได้บัญญัติไว้ให้มีการกระจายอำนาจแก่สถานศึกษาและให้ทุกภาคส่วนหรือภาคีเครือข่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ โดยการสร้างแรงจูงใจให้ทุกภาคส่วนหรือภาคีเครือข่ายมีความพร้อมในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาร่วมกับทุกหน่วยงาน ทุกภาคส่วน จึงมีความสำคัญสำหรับหน่วยงานและสถานศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการเปิดโอกาสทางการศึกษาให้ทุกคนได้เข้าถึงการศึกษาได้ง่ายขึ้น และเพื่อเป็นการพัฒนาระบบการศึกษาไทยให้ดีขึ้นต่อไป

4. นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ

พ.ศ.2558

กระทรวงศึกษาธิการ (2557: คำนำ) โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุน และประสานความร่วมมือการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้จัดทำนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงาน กศน.ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 ขึ้นตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อเป็น

กรอบทิศทางและเครื่องมือการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

วิสัยทัศน์

คนไทยได้รับการศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษาอาชีพเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ ได้ทุกที่ ทุกเวลา อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน เพื่อให้เกิดสังคมฐานความรู้และการมีอาชีพและการมีความสามารถเชิงการแข่งขันในประชาคมอาเซียนอย่างยั่งยืน

พันธกิจ

1. จัดและส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้ที่มีคุณภาพ เพื่อยกระดับการศึกษา สมรรถนะในการเรียนรู้และการแก้ปัญหา พัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิตและสังคม และเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของภาคีเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อผนึกกำลังในการพัฒนาคุณภาพของประชากร
3. พัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ เพื่อให้รู้เท่าทันและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
4. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน โดยการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ และศูนย์การเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ
5. พัฒนาระบบการบริหารจัดการให้สามารถดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้กำหนดนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานจัดส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในปีงบประมาณ พ.ศ.2558 ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 ภาคีเครือข่ายหน่วยงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นเครือข่ายทางสังคมที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนองค์กร ที่เกี่ยวข้องกันในทุกๆระดับ มีเป้าหมายในการทำงานร่วมกันคือการส่งเสริมการเรียนรู้พัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชน ซึ่งในปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก มีการเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การสื่อสาร การคมนาคม ประชาชนมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป ปัจจุบันหน่วยงานและสถานศึกษารศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีการประสาน

ร่วมมือกันจัดการเรียนรู้กับภาคีเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการถอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างภาคีเครือข่ายการทำงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จึงเป็นวิธีการหนึ่งของการจัดการความรู้เกี่ยวกับการสร้างภาคีเครือข่ายการทำงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งผลของการสร้างภาคีเครือข่ายในทุกระดับของหน่วยงาน และสถานศึกษา การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสะท้อนถึงความสัมพันธ์ และความร่วมมือในกระบวนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยร่วมกัน การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่ทุกคน ทุกหน่วยงาน ทุกฝ่ายต่างต้องหันมาให้ความสำคัญและพัฒนาระบบการศึกษาให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

5. บทบาทหน้าที่กำนัน – ผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ถือเป็นตัวแทนของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในพื้นที่หมู่บ้าน ตำบล มีหน้าที่บำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชน รับมอบหมายงานตามนโยบายของรัฐบาลและกระทรวง กรมต่างๆ ในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะงานด้านความมั่นคง การรักษาความสงบเรียบร้อย นอกจากนี้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านยังเป็นผู้นำตามธรรมชาติ ทำหน้าที่ประสานระหว่างราชการส่วนภูมิภาค ตำบล หมู่บ้านกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเป็นผู้ที่ทำหน้าที่คนกลางในการไกล่เกลี่ยประนีประนอม และจัดการระงับปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่

5.1 บทบาทหน้าที่ของกำนัน – ผู้ใหญ่บ้าน

อาษา เมฆสวรรค์ (อ้างถึงใน ประยูร พุทธชาติ 2552: 12) ได้กล่าวถึง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไว้ว่า จากบัญญัติของพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 ได้กำหนดให้บุคคลหรือเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่บริหารงานในตำบล หมู่บ้าน เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย คอยดำเนินการ

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์และคณะ (2546: 34-41) กล่าวว่า ผู้นำชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นบุคคลที่สามารถเป็นตัวแทนของประชาชนในการเสนอข้อคิดเห็นหรือความต้องการต่างๆ ที่อยากให้องค์การบริหารส่วนราชการ หรือองค์กรต่าง ๆ ให้เข้ามาช่วยเหลือ หรือเป็นบุคคลหนึ่งที่สามารถส่งเสริม สนับสนุน หรือประสานกับหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ได้ดีเป็นอย่างยิ่ง ดังบทบาทหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายที่กำหนด ดังต่อไปนี้

1. อำนวยความเป็นธรรมและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน

2. สร้างความสามัคคีและความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน รวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น
3. ประสานหรืออำนวยความสะดวกแก่ราษฎรในหมู่บ้านในการติดต่อหรือรับบริการกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. รับฟังปัญหาและนำความเดือดร้อนทุกข์สุขและความต้องการที่จำเป็นของราษฎรในหมู่บ้านแจ้งต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การแก้ไขหรือช่วยเหลือ
5. ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่หรือการให้บริการของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
6. ควบคุมดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยกระทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎรตามที่ราชการได้แนะนำ
7. อบรมหรือชี้แจงให้ราษฎรมีความรู้ความเข้าใจในข้อราชการ กฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ ในการนี้สามารถเรียกราษฎรมาประชุมได้ตามความสมควร
8. แจ้งให้ราษฎรให้ความช่วยเหลือในกิจการสาธารณประโยชน์ เพื่อบำบัดปัดป้องภัยอันตรายสาธารณะอันมีมาโดยฉุกเฉิน รวมตลอดทั้งการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบภัย
9. จัดให้มีการประชุมราษฎรและคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง
10. ปฏิบัติตามคำสั่งของกำนันหรือทางราชการและรายงานเหตุการณ์ที่ไม่ปกติซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้กำนันทราบ พร้อมทั้งรายงานต่อนายอำเภอด้วย
11. ปฏิบัติตามภารกิจหรืองานอื่นตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการหรือตามที่กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานอื่นของรัฐ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอมอบหมาย

5.2 บทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

ประชาชนในชุมชนจะสามารถพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชนให้มีประสิทธิภาพได้นั้น ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหรือผู้นำในชุมชนได้นำความรู้ และปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 6 พ.ศ. 2552) (2556 : ออนไลน์) กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (มาตรา 67)

1. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

2. รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

3. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ
7. คุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงาม

ของท้องถิ่น

9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามพ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง โดยสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การสาธารณสุขปโภค และการก่อสร้างนั้น ๆ
3. การสาธารณสุขการ
4. การส่งเสริมการฝึก และการประกอบอาชีพ
5. การจัดการศึกษา
6. การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก คนชราและผู้ด้อยโอกาส
7. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดี

ของท้องถิ่น

- 8 การส่งเสริมกีฬา
9. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
10. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
11. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
12. การจัดการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

13. การดูแลรักษาที่สาธารณะ

14. กิจกรรมอื่นใดที่เป็นประโยชน์ขอประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

5.3 บทบาทหน้าที่ของเทศบาล

บทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 13 พ.ศ. 2552 (2556: ออนไลน์) โดยที่เทศบาลตำบลมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตาม มาตรา 50 , 53 และ มาตรา 56 คือ

1. รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
2. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
3. ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
4. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
5. บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
6. หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

บทบาทหน้าที่ของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษาอบรมและการศึกษาตามอัธยาศัย ถือเป็นตัวแทนของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในพื้นที่ หมู่บ้าน ตำบล เทศบาล มีหน้าที่บำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชน รับมอบหมายงานตามนโยบายของรัฐบาล กระทรวง กรมต่าง ๆ ไปดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะงานด้านความมั่นคง การรักษาความสงบเรียบร้อย นอกจากนั้น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล สมาชิกสภาเทศบาลตำบล ยังทำหน้าที่ประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรภาคเอกชนต่าง ๆ ในชุมชน อีกทั้งยังเป็นผู้ที่ทำหน้าที่เป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ย ประนีประนอม และจัดการระงับปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ รวมทั้งยังเป็นผู้ที่มีบทบาทในการประสานหลอมรวมประชาชนในพื้นที่ให้มีความรัก ความสามัคคีในพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบอีกด้วย ดังนั้นทุกหน่วยงาน ทุกภาคส่วนต้องหันมาพัฒนาชุมชนของตนร่วมกัน เพื่อพัฒนาให้ชุมชนของตนเองมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

6. ข้อมูลทั่วไปในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

คู่มืองานประกันคุณภาพภายนอก ศิริรัตน์ อินทรนิมิตร (2555: 8) ได้ระบุว่าประชากรทั้งหมดของอำเภออ่าวลึกมี 47,547 คน เป็นชาย 24,076 คน หญิง 23,471 คน

อำเภออ่าวลึกมี 9 ตำบล 52 หมู่บ้าน และเทศบาล 2 เทศบาล (แหลมลึก และอ่าวลึกใต้)

1. ตำบลนาเหนือ	7 หมู่บ้าน
2. ตำบลอ่าวลึกใต้	7 หมู่บ้าน
3. ตำบลอ่าวลึกเหนือ	6 หมู่บ้าน
4. ตำบลอ่าวลึกน้อย	6 หมู่บ้าน
5. ตำบลบ้านกลาง	4 หมู่บ้าน
6. ตำบลคลองยา	6 หมู่บ้าน
7. ตำบลคลองหิน	5 หมู่บ้าน
8. ตำบลแหลมสัก	6 หมู่บ้าน
9. ตำบลเขาใหญ่	5 หมู่บ้าน

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สิ่งต่างๆ ในงานวิจัยจำเป็นต้องศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูลจากสื่อ หรือแหล่งต่างๆ ด้วยกันทั้งสิ้น ผู้วิจัยจะต้องศึกษางานวิจัยอื่น ๆ มาประกอบกับข้อมูลของตนเองที่มีอยู่ เพื่อสนับสนุนงานวิจัยของตนเอง หรือทำให้ข้อมูลที่ได้มานั้นมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น เพราะฉะนั้น ผู้วิจัย จึงต้องศึกษางานวิจัยอื่นๆ เพิ่มเติม ดังนี้

7.1 งานวิจัยในประเทศ

สุภารัตน์ คำเพราะ (2547) ได้ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของบุคลากรและนักศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จังหวัดปทุมธานี พบว่า (1) ความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของบุคลากรและนักศึกษา โดยบุคลากรมีระดับความต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่างๆ อยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษามีความต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่างๆ อยู่ในระดับปานกลาง (2) เมื่อเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของบุคลากรและนักศึกษามีความแตกต่างกัน (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของบุคลากรและนักศึกษา คือ ทั้งบุคลากรและนักศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจ และไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ จึงเสนอแนะให้ทางศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอจัดให้มีเวทีประชาคม เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกคนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร และได้แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน

นิยม แสงศรีจันทร์ (2548) ได้ศึกษา บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาในจังหวัดกระบี่ พบว่า บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาในจังหวัดกระบี่ มีบทบาทในระดับมากถึงมากที่สุด ในด้านการส่งเสริมกีฬา นันทนาการและ

กิจกรรมเยาวชนมีบทบาทมากถึงปานกลาง ในด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านทรัพยากรและการลงทุน เพื่อการศึกษาและด้านการศึกษา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีบทบาทปานกลางถึงมาก ในด้านความเสมอภาคในโอกาสด้านการศึกษาปฐมวัยและด้านการส่งเสริมอาชีพ มีบทบาทปานกลางถึงน้อย ในด้านคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ด้านระบบบริหารและการจัดการ และมีบทบาทน้อยถึงปานกลาง ในด้านครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านหลักสูตรและด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

บงกศ อาษา (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษากระบี่ พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน คือ (1) ด้านการบริหารวิชาการ ครูมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก (2) ด้านการบริหารงบประมาณ ครูมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง (3) ด้านการบริหารงานบุคคล ครูมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยถึงไม่มีส่วนร่วม (4) การบริหารทั่วไป ครูมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางถึงน้อย ส่วนปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน พบว่า ด้านการบริหารวิชาการ ครูมีปัญหาในการบริหารวิชาการอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง ผู้ที่มีวุฒิปริญญาโทมีส่วนร่วมในการบริหารมากกว่าวุฒิปริญญาตรี ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ส่วนด้านการบริหารงบประมาณ ครูมีปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณมากที่สุด ด้านการบริหารงานบุคคล ซึ่งปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับน้อยถึงไม่มีปัญหา ยกเว้นการลาออกหรือการให้ออกจากราชการ และด้านการบริหารทั่วไป การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารทั่วไปอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่า ครูส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่ามีปัญหาน้อย แต่ก็ยังมีครูที่ให้ข้อมูลว่ามีปัญหามากอยู่ทุกรายการ

ศิริกุล สมศรี (2552) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขาพนม จังหวัดกระบี่ พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขาพนม จังหวัดกระบี่ ทั้ง 4 ด้าน เป็นดังนี้ ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อพิจารณาหาค่าร้อยละสูงสุดในแต่ละด้าน พบว่า (1) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบพัฒนาการความก้าวหน้าของนักเรียน (2) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจดูแลความปลอดภัยของอาคารสถานที่สำหรับเด็ก (3) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ชุมชนมีส่วนร่วมในการสรรหาคณะกรรมการบริหารศูนย์

เด็ก (4) ด้านการสนับสนุน ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นไปใช้ประโยชน์

ปรีชา สวม่วง (2553) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของผู้นำชุมชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน โดยศึกษาให้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับความร่วมมือของผู้นำชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่า เมื่อทราบการกระทำผิดเกี่ยวกับคดีอาชญากรรม จะให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่อย่างเต็มที่ ส่วนใหญ่ระบุว่าได้มีการปฏิบัติในจำนวน 5 ประเด็น ได้แก่ การจัดเวรยาม การตั้งกฎกติกาของหมู่บ้าน การไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาท การควบคุมบุคคลกลุ่มเสี่ยงและแจ้งเบาะแสของคนร้าย ในด้านทัศนคติของผู้นำชุมชนที่มีต่อการป้องกันอาชญากรรม พบว่า ผู้นำชุมชนให้ความสนใจเป็นอย่างมาก ต่อข่าวสารที่เกี่ยวกับการเกิดอาชญากรรมและการป้องกันปราบปรามและมีความมั่นใจบ้างต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกัน และปราบปรามของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

คำรงค์ฤทธิ์ บุญอ้อม (2554) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนต่อมาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เป็นการศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนต่อมาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกรายด้านมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง รายด้านมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการร่วมในการปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Sarojini (อ้างถึงในชวลิต นภา, 2549: 46) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเกี่ยวกับสาธารณูปโภคของชุมชนในประเทศอินโดนีเซียพบว่า บทบาทของผู้หญิงในชุมชนที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาแหล่งน้ำสะอาดของชุมชน ความกระตือรือร้นของประชากรในชุมชนจะแสดงให้เห็นถึงความตระหนักในปัญหาความยากจน และเห็นว่าเป็นภาวะวิกฤติที่ต้องร่วมกันแก้ไข อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมของประชากรในชุมชนยังไม่เพียงพอ ยังต้องอาศัยความรู้ ความสามารถของผู้นำในการบริหารจัดการพัฒนาแหล่งน้ำสะอาด และมีบุคคลซึ่งมีทักษะความชำนาญและมีประสบการณ์ เพื่อเข้ามาสร้างแรงจูงใจกระตุ้นให้ประชากรเกิดความตระหนัก และต้องเข้ามามีส่วน กิจกรรม นักวิจัยชุมชน เป็นต้น

Barderra (อ้างอิงในปริตติวารรณ อินทวิลศรี, 2548 : 101) ศึกษาเรื่องบทบาทและความเข้าใจระหว่างผู้บริหารกับตัวแทนของชุมชนในการวินิจฉัยปัญหา พบว่า การตัดสินใจปัญหาใด ๆ ที่เกี่ยวกับโรงเรียน ผู้บริหารและตัวแทนชุมชนจะต้องร่วมมือกัน ทุกฝ่ายจะต้องทำความเข้าใจและสนใจเกี่ยวกับความแตกต่างของชุมชน อีกทั้งพร้อมที่จะเข้าร่วมกับชุมชนได้ทุกโอกาสทัศนคติที่ไปในทางที่พึงประสงค์ของแต่ละฝ่ายเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่ง ในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ในการเข้าร่วมของชุมชน ในเรื่องเกี่ยวกับการตัดสินใจจะต้องมีการฝึกอบรมและเตรียมการก่อนพอสมควร ผู้บริหารต้องมีบุคคลที่ยอมรับตนเองและไม่ควรรอคาดหวังเกี่ยวกับผลที่ได้รับให้สูงเกินไปในการเข้าร่วมกับชุมชนแต่ละครั้ง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทำให้ทราบว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ควรเริ่มต้นตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมประเมินผล ซึ่งทุกขั้นตอนของการมีส่วนร่วมนั้นต่างก็มีความสำคัญด้วยกันทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นผู้นำชุมชนจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจขั้นตอนการมีส่วนร่วมให้เป็นอย่างดี เพื่อนำแนวทางปฏิบัติเหล่านี้มาพัฒนาชุมชนของตนเองให้ดีขึ้นต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และเพื่อเสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ซึ่งเป็นการพัฒนา โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้นำชุมชนที่มาจากการเลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะการปกครองท้องถิ่นและกฎหมายลักษณะการบริหารงานการปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้รับบริการและผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งในที่นี้หมายถึง ครู กศน.ตำบล ผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ รวมทั้ง 31,820 คน ประกอบด้วย

1.1.1	กำนันประจำตำบล	จำนวน	9 คน
1.1.2	ผู้ใหญ่บ้าน	จำนวน	43 คน
1.1.3	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	9 คน
1.1.4	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	104 คน
1.1.5	นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล	จำนวน	2 คน
1.1.6	สมาชิกสภาเทศบาลตำบล	จำนวน	24 คน
1.1.7	ครู กศน.ตำบล	จำนวน	11 คน
1.1.8	ผู้รับบริการ	จำนวน	31,618 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชุมชน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากรทั้งหมด เนื่องจากมีจำนวนน้อย แต่เป็นตัวแปรสำคัญในการวิจัย จำนวน 191 คน ดังนี้

1) กำนันประจำตำบล	จำนวน	9 คน
2) ผู้ใหญ่บ้าน	จำนวน	43 คน
3) นายกองค้การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	9 คน
4) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	104 คน
5) นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล	จำนวน	2 คน
6) สมาชิกสภาเทศบาลตำบล	จำนวน	24 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูคน.ตำบล ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากรทั้งหมด จำนวน 11 คน

1.2.3 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้รับบริการ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้รับบริการ จำนวน 379 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยแบบวัดมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale)

2.1 การสร้างเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมดำเนินการ
3. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมประเมินผล

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด

2.2 การพัฒนาเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือตามลำดับดังนี้

2.2.1 ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วม เช่น เอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ

2.2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.2.3 จัดทำแบบสอบถาม ตามกรอบแนวคิดการวิจัย และเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำชี้แนะตรวจสอบภาษา ความตรง และวิเคราะห์ข้อคำถาม แก้ไขให้เหมาะสม และนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2.2.4 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ด้านความสอดคล้องของเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบและเสนอแนะแก้ไขให้มีความถูกต้องและชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2.5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเที่ยงของคุณภาพของเครื่องมือ

2.2.6 นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์และทำการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม เพื่อหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือ ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .9512

2.2.7 นำแบบสอบถามไปใช้จริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม และนำไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองทุกตำบล โดยวิธีการออกไปเก็บแบบสอบถามในวันที่มีการประชุมประจำเดือนของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล ทุกวันที่ 5 ของทุกเดือน ซึ่งได้นำเรื่องงานวิจัยไปเสนอต่อท่านนายอำเภออ่าวลึก และให้ศิษย์เก่าที่เป็นผู้นำชุมชนของแต่ละตำบลช่วยกันเก็บแบบสอบถาม ก่อนที่จะพูดคุยในวาระต่อไปของที่ประชุม ทำให้การเก็บแบบสอบถามเป็นไปตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ครบถ้วน

2. ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างผู้รับบริการ โดยวิธีการทำหนังสือขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม เมื่อทางศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภออ่าวลึก ได้จัดโครงการต่างๆ ของแต่ละตำบล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

4.2 วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการหาค่าเฉลี่ย \bar{X} (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งใช้เกณฑ์การตัดสินค่าเฉลี่ยเป็น 5 ระดับ ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum(x - \bar{x})^2}{n}}$$

แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ประเมินค่าเฉลี่ย

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1.00 – 1.49	หมายถึง การมีส่วนร่วมน้อยที่สุด
1.50 – 2.49	หมายถึง การมีส่วนร่วมน้อย
2.50 – 3.49	หมายถึง การมีส่วนร่วมปานกลาง
3.50 – 4.49	หมายถึง การมีส่วนร่วมมาก
4.50 – 5.00	หมายถึง การมีส่วนร่วมมากที่สุด

4.3 วิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ประเมินค่าเฉลี่ย ในส่วนของข้อเสนอแนะ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอในรูปแบบของความเรียง

4.4 จัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (focus group) เพื่อพิจารณาข้อเสนอแนะ โดยมีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 9 คน ดังนี้ ตัวแทนของผู้เชี่ยวชาญด้านผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ตัวแทนด้านการพัฒนาสังคมและชุมชน จำนวน 3 คน คือ เจ้าหน้าที่พัฒนาสังคมและชุมชน จำนวน 2 คน และครู กศน.ตำบล จำนวน 1 คน ตัวแทนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน คือ นักวิชาการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล นักวิชาการศึกษาเทศบาลตำบลและผู้บริหารการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม

อัยยาศัย ซึ่งเป็นผู้ที่ได้สัมผัสและประสานงานกับชุมชน ด้วยภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือการเป็นอาสาสมัครพัฒนาชุมชน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคำร้อยละประกอบการพรรณนาเชิงคุณลักษณะ ซึ่งการนำเสนอผลการวิจัยและผลการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อในการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ

ตอนที่ 3 เสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ

ตอนที่ 1 สภาพการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อประกอบการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ทั้งหมด 581 ฉบับ ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง/หน้าที่การงาน และระยะเวลาการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย คิดเป็นร้อยละ ดังตารางที่ 4.1 และ 4.2

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล		จำนวน	ร้อยละ
เพศ			
1.	ชาย	340	58.3
2.	หญิง	241	41.4
รวม		581	100
อายุ			
1.	ต่ำกว่า 20 ปี	45	7.7
2.	ช่วงอายุ 20 - 29 ปี	201	34.5
3.	ช่วงอายุ 30 - 39 ปี	197	33.8
4.	ช่วงอายุ 40 - 49 ปี	103	17.7
5.	อายุ 50 ปีขึ้นไป	35	6.1
รวม		581	100
ระดับการศึกษา			
1.	ประถมศึกษา	65	11.2
2.	มัธยมศึกษา	300	51.5
3.	อนุปริญญา	128	22.0
4.	ปริญญาตรี	81	13.9
5.	สูงกว่าปริญญาตรี	7	1.4
รวม		581	100
ตำแหน่ง/หน้าที่การงานของผู้ตอบแบบสอบถาม			
1.	ผู้นำชุมชน	191	32.9
2.	ครูศน.อำเภอ	11	1.9
3.	ผู้รับบริการ	379	65.2
รวม		581	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล		จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม			
1.	น้อยกว่า 1 ปี	40	7.0
2.	1-2 ปี	142	24.4
3.	3-4 ปี	308	52.8
4.	5 ปีขึ้นไป	92	15.8
รวม		581	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 58.3) มีอายุระหว่าง 20 – 29 ปี (ร้อยละ 34.5) จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ 51.5) มีตำแหน่ง / หน้าที่การงาน ผู้รับบริการ (65.2) และมีระยะเวลาการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 3-4 ปี (ร้อยละ 52.8)

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ครู กศน. ตำบล และผู้นำชุมชน

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหาที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	2.23	0.815	น้อย
2. ร่วมกำหนดปัญหาที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	2.42	0.854	น้อย
3. ร่วมจัดลำดับของปัญหาที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	2.48	0.908	น้อย

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
4. ร่วมจัดลำดับความต้องการเรียนรู้ของผู้รับบริการในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	2.40	0.862	น้อย
5. ร่วมกำหนดความต้องการเรียนรู้ของผู้รับบริการในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	2.36	0.865	น้อย
6. ร่วมเลือกสถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	2.45	0.927	น้อย
7. ร่วมพิจารณาความเป็นไปได้ของแผนงาน/กิจกรรมและโครงการในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	2.62	0.881	ปานกลาง
8. ร่วมคัดเลือกคณะกรรมการในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	2.55	0.940	ปานกลาง
9. ร่วมกับคณะกรรมการเลือกแนวทางที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	2.61	0.927	ปานกลาง
รวม	2.46	0.89	น้อย

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.46$) เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรมพบว่า การมีส่วนร่วมในการพิจารณาความเป็นไปได้ของแผนงาน/กิจกรรมและโครงการในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.62$) รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการเลือกแนวทางที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ($\bar{X} = 2.61$)

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมดำเนินการของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ครู กศน.ตำบล และผู้นำชุมชน

การมีส่วนร่วมดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ร่วมกำหนดทรัพยากรจากแหล่งอื่น ๆ ที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	2.93	0.957	ปานกลาง
2. ร่วมระดมทรัพยากรจากแหล่งอื่น ๆ ที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	3.00	0.920	ปานกลาง
3. ร่วมบริจาคเงินหรือวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ของท่านในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	3.26	0.914	ปานกลาง
4. ร่วมกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	3.12	1.314	ปานกลาง
5. ร่วมกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่สอดคล้องกับหลักสูตร	3.15	1.505	ปานกลาง
6. ร่วมกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	3.31	1.779	ปานกลาง
7. ร่วมกำหนดผังหลักสูตรตามโครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	2.73	1.568	ปานกลาง
8. ร่วมติดต่อประสานงานวิทยากรมาให้ความรู้แก่ผู้รับบริการในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	2.83	0.869	ปานกลาง
9. ร่วมเป็นวิทยากรเพื่อถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้รับบริการในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	2.82	2.328	ปานกลาง
10. ร่วมเลือกสื่อการเรียนการสอนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	2.83	1.341	ปานกลาง

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
11. ร่วมเป็นกรรมการที่ปรึกษาในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	3.30	1.322	ปานกลาง
12. ร่วมประสานขอความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	3.29	1.034	ปานกลาง
13. ร่วมประชาสัมพันธ์กิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	3.33	1.126	ปานกลาง
รวม	3.07	1.31	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$) เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรมพบว่า การมีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์กิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) รองลงมา การมีส่วนร่วมกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$)

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ของผู้นำ
ชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของ
ผู้รับบริการ ครู กศน.ตำบล และผู้นำชุมชน

การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ได้รับคำตอบแทนจากการดำเนินงานใน กิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย	2.20	1.295	น้อย
2. ได้รับประกาศเกียรติคุณจากการดำเนินงาน ในกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย	2.12	1.172	น้อย
3. ได้รับการยกย่องจากประชาชนจากการ ดำเนินงานในการจัดกิจกรรมการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	2.52	0.928	ปานกลาง
4. ได้รับการยอมรับจากประชาชนจากการ ดำเนินงานในการจัดกิจกรรมการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	2.80	0.859	ปานกลาง
5. ได้รับการชื่นชมจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน ต่าง ๆ จากการดำเนินงานในการจัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	2.78	0.861	ปานกลาง
6. ร่วมศึกษาดูงานในหน่วยงานหรือชุมชนอื่น ๆ	2.37	0.867	น้อย
7. ได้รับบริการด้านสื่อต่าง ๆ เพื่อการศึกษาตาม อัธยาศัยในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย	2.65	0.873	ปานกลาง
8. นำความรู้และทักษะที่ได้รับจากการจัด กิจกรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน	2.36	0.861	น้อย
9. ได้ใช้สถานที่ของชุมชนเป็นที่จัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	2.37	0.886	น้อย
รวม	2.46	0.96	น้อย

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.46$) เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรมพบว่า การมีส่วนร่วมได้รับการยอมรับจากประชาชนจากการดำเนินงานในการจัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.80$) รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมในการได้รับการชื่นชมจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ จากการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.78$)

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมประเมินผลของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ครู กศน.ตำบล และผู้นำชุมชน

การมีส่วนร่วมประเมินผล	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ร่วมติดตามการใช้งบประมาณของสถานศึกษา	2.23	0.834	น้อย
2. ร่วมประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในการประกันคุณภาพการศึกษา	2.38	1.618	น้อย
3. ร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานของครูในหน้าที่ที่เกี่ยวกับการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2.31	0.880	น้อย
4. ร่วมประเมินการใช้อาคารสถานที่ของสถานศึกษา	2.29	0.903	น้อย
5. ร่วมประเมินผลการเรียนของนักศึกษา	2.25	0.833	น้อย
6. ร่วมกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	2.29	0.902	น้อย
7. ร่วมกำหนดวิธีการนิเทศ กำกับติดตามและตรวจสอบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	2.26	0.868	น้อย

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมประเมินผล	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
8. ร่วมประเมินผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	2.27	0.879	น้อย
9. ร่วมประเมินเป้าหมายในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	2.38	2.286	น้อย
10. ร่วมติดตามและประเมินผลการนำความรู้จาก			
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยไปใช้ในชีวิตประจำวัน	2.25	0.836	น้อย
รวม	2.29	1.08	น้อย

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.29$) เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรมพบว่า การมีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในการประกันคุณภาพการศึกษา และการมีส่วนร่วมประเมินเป้าหมายในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีส่วนร่วมในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.38$) รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานของครูในหน้าที่ที่เกี่ยวกับการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีส่วนร่วมในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.31$)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ

ในการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็น รวมทั้งข้อเสนอแนะที่

เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทำให้สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซึ่งผู้นำชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ไม่มีโอกาสได้เข้าร่วมประชุม และขาดอำนาจในการตัดสินใจในการร่วมคิด ร่วมวางแผนการจัดกิจกรรมต่างๆ ต้องการให้มีการเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน 2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการคือ การไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนรูปแบบการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรม และการไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดผังหลักสูตรตามโครงสร้างผังหลักสูตร โดยต้องการให้หน่วยงานต่างๆ หรือบุคคลทุกๆ ฝ่ายได้ร่วมกันออกแบบรูปแบบการจัดกิจกรรม รวมไปถึงการเลือกสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยและเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน 3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ซึ่งในบางครั้งได้รับค่าตอบแทนน้อยหรือไม่ได้รับจากการร่วมกิจกรรม ซึ่งควรจะมีการสนับสนุนเงินงบประมาณ หรือค่าตอบแทนให้แก่ผู้เข้ามามีส่วนร่วมหรือสนับสนุนกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้ เป็นไปอย่างราบรื่น 4. การมีส่วนร่วมประเมินผล การให้ผู้นำชุมชนได้เข้าร่วมประเมินผลงานต่างๆ ที่ทางการศูนย์งานจัดให้มีน้อยมาก และการรายงานผลที่ไม่เป็นอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างความมั่นใจให้แก่หน่วยงานได้ดี หากมีการจัดตั้งคณะทำงาน หรือตัวแทนจากหน่วยงานต่างๆ มาตรวจสอบหรือประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง และที่สำคัญควรมีการเพิ่มอัตราบุคลากรให้มีความสอดคล้อง กับความต้องการของกิจกรรมต่างๆ

ตอนที่ 3 แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรมีการจัดอบรมหรือประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้นำชุมชนได้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและตรงกันในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมคิด ร่วมวางแผนการจัดกิจกรรมต่างๆ ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน

ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ควรให้ผู้นำชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนรูปแบบการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรม และการกำหนดผังหลักสูตรตามโครงสร้างผังหลักสูตร โดยให้หน่วยงานต่างๆ หรือบุคคลทุกๆ ฝ่ายได้ร่วมกันออกแบบรูปแบบการจัดกิจกรรม รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในการเลือกสื่อและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ทันสมัยและเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน

ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ควรให้ผู้นำชุมชนได้รับเงินค่าตอบแทนจากการดำเนินกิจกรรมการศึกษาอบรมและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างเหมาะสม รวมไปถึงการได้รับการยอมรับ หรือยกย่องในผลการดำเนินกิจกรรมการศึกษาอบรมและการศึกษาตามอัธยาศัย

ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล ควรให้ผู้นำชุมชนได้เข้าร่วมประเมินผลงานต่างๆ ที่ทางศูนย์งานได้ดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ และมีการรายงานผลการประเมินอย่างต่อเนื่องตามหลักเกณฑ์ของการวัดและประเมินผล อีกทั้งควรมีการจัดตั้งคณะทำงาน หรือตัวแทนจากหน่วยงานต่างๆ มาตรวจสอบหรือประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง “แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่” บทนี้เป็นการสรุปการ วิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ซึ่งจะนำเสนอลำดับดังนี้ วัตถุประสงค์ ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะรายละเอียดมีดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ผู้วิจัย ได้กำหนดวัตถุประสงค์ที่สำคัญดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่
3. เพื่อเสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้นำชุมชน จำนวน 191 คน ครู กศน.ตำบล จำนวน 11 คน และผู้รับบริการ จำนวน 379 คน รวมทั้งสิ้น 581 คน

ตัวแปรที่ศึกษา แบ่งเป็น (1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้นำชุมชน ครู กศน.ตำบลและผู้รับบริการกับการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ (2) ตัวแปรตาม แนวทาง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วม ประเมินผล โดยแบ่งระดับการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ระดับ คือ มีส่วนร่วมมากที่สุด มีส่วนร่วมมาก มีส่วนร่วมปานกลาง มีส่วนร่วมน้อย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ของกลุ่มตัวอย่าง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีค่าความเที่ยงทั้งหมดเท่ากับ .9512

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณดำเนินการวิเคราะห์ โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพจากคำถามปลายเปิดวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

1. ผลการวิจัย

ในการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยภาพรวมมีส่วนร่วม น้อย ซึ่งมีประเด็นการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ได้แก่

1.1 สภาพการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1.1.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.46$) เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรมพบว่า การมีส่วนร่วมในการพิจารณาความเป็นไปได้ของแผนงาน/กิจกรรมและโครงการในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.62$)

1.1.2 การมีส่วนร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$) เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรมพบว่า การมีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์กิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) รองลงมา การมีส่วนร่วมร่วมกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$)

1.1.3 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.46$) เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรมพบว่า การมีส่วนร่วมได้รับการยอมรับจากประชาชนจากการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.80$) รองลงมาได้แก่การมีส่วนร่วมในการได้รับการชื่นชมจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ จากการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.78$)

1.1.4 การมีส่วนร่วมประเมินผล การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.29$) เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรมพบว่า การมีส่วนร่วมในการร่วมประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในการประกันคุณภาพการศึกษาและการมีส่วนร่วมประเมินเป้าหมายในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีส่วนร่วมในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.38$) รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานของครูในหน้าที่ที่เกี่ยวกับการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีส่วนร่วมในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.31$)

1.2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ผลการศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พิจารณารายด้าน ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภออ่าวลึก ควรให้ความรู้และจัดหาเอกสารเกี่ยวกับนโยบายหรือแผนการปฏิบัติงานของกศน ควรเน้นให้บุคคลทุกหน่วยงาน ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างเต็มที่ ควรมีการจัดเวทีประชาคมเพื่อรับฟังความคิดเห็น

การมีส่วนร่วมดำเนินการ ควรให้ผู้นำชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนในแผนการปฏิบัติงานของกศน. โดยให้ทุกคนได้เข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน หรือในพื้นที่ที่มีบริบทเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ร่วมกันวางแผน ซึ่งรวมไปถึงร่วมออกแบบผังหลักสูตร โครงสร้างของกิจกรรมนั้นๆ

การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ควรจะมีการสนับสนุนเงินงบประมาณ หรือ ค่าตอบแทนให้แก่ผู้เข้ามามีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้เป็นอย่างดีราบรื่น

การมีส่วนร่วมประเมินผล ผู้นำชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการประเมินผลในรูปแบบต่างๆ อย่างต่อเนื่อง หรือมีน้อย ดังนั้นควรให้ผู้นำชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลในรูปแบบต่างๆ เพื่อสร้างความโปร่งใสหรือความถูกต้องร่วมกัน พร้อมทั้งมอบหมายให้ครูหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องรายงานผลของการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจัดขึ้น

1.3 แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรมีการจัดอบรมหรือประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้นำชุมชน ได้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและตรงกันในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมคิด ร่วมวางแผนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน

ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ควรให้ผู้นำชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนรูปแบบการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรม และการกำหนดผังหลักสูตรตามโครงสร้างผังหลักสูตร โดยให้หน่วยงานต่างๆ หรือบุคคลทุกๆ ฝ่ายได้ร่วมกันออกแบบรูปแบบการจัดกิจกรรม รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในการเลือกสื่อและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ทันสมัยและเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน

ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ควรให้ผู้นำชุมชนได้รับเงินค่าตอบแทนจากการดำเนินกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างเหมาะสม รวมไปถึงการได้รับการยอมรับหรือยกย่องในผลการดำเนินกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล ควรให้ผู้นำชุมชนได้เข้าร่วมประเมินผลงานต่างๆ ที่ทางศูนย์งานได้ดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ และมีการรายงานผลการประเมินอย่างต่อเนื่องตามหลักเกณฑ์ของการวัดและประเมินผล อีกทั้งควรมีการจัดตั้งคณะทำงาน หรือตัวแทนจากหน่วยงานต่าง ๆ มาตรวจสอบหรือประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง

2. อภิปรายผล

จากการวิจัยแนวทางส่งเสริมของผู้นำชุมชน ในการจัดกิจกรรมการศึกษาอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ มีประเด็นที่น่าสนใจ ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

2.1 สภาพการณ์มีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษาอกระบบ และการศึกษาตาม

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ระดับการมีส่วนร่วมน้อย ได้แก่ ร่วมในการพิจารณาความเป็นไปได้ของแผนงาน/กิจกรรมและโครงการในการจัดกิจกรรมการศึกษาอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ร่วมกับคณะกรรมการ เลือกแนวทางที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ร่วมคัดเลือกคณะกรรมการในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด สิริพัฒน์ ลาภ วิจิตร (2550) และ ดิเรก อนันต์ (2555) ได้กล่าวถึงกระบวนการตัดสินใจเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยลด จำนวนทางเลือกด้วยการศึกษาสภาพแวดล้อม ข่าวสารที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์แนวทางที่สามารถปฏิบัติได้ หรือเกิดผลเสียน้อยที่สุดแล้วจึงคัดเลือกแนวทางปฏิบัตินั้น โดยอาจเลือก ตัวแทนของตนเข้าไปเป็นคณะกรรมการที่มีอำนาจตัดสินใจได้ เพราะฉะนั้นการร่วมพิจารณาความเป็นไปได้ของแผนงานกิจกรรมและโครงการในการจัดกิจกรรมการศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จึงเป็นกระบวนการตัดสินใจอย่างหนึ่งที่สำคัญเช่นกัน

ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ผู้นำชุมชนมีระดับการมีส่วนร่วม ปานกลาง ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีส่วนร่วมกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และเป็นกรรมการที่ปรึกษาในการจัดกิจกรรมการศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งสอดคล้องแนวคิด กุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา (2555 : 15) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินกิจกรรม คือ เมื่อบุคคลได้รับรู้และเข้าใจปัญหาของตนเองแล้ว จำเป็นจะต้องเรียนรู้ที่จะวางแผนและการดำเนินกิจกรรม เพื่อหาแนวทางใช้ในการแก้ไขปัญหา นั้น รวมทั้งการคัดเลือกแนวทางที่ดีที่สุด เพื่อให้แก้ไขปัญหาได้ถูกต้องและตรงประเด็น

ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ผู้นำชุมชน มีระดับการมีส่วนร่วม น้อย ส่วนใหญ่ได้รับการยอมรับจากประชาชนจากการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมการศึกษาอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย มีส่วนร่วมร่วมในการได้รับการชื่นชมจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ จากการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมการศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และได้รับ

บริการด้านสื่อต่างๆ เพื่อการศึกษาตามอัธยาศัยในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สอดคล้องกับ กฎกระทรวง (2555: 4) ได้กล่าวถึง โดยปกตินุญช์ ได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วม ได้แก่ ด้านวัตถุประสงค์การขึ้นพื้นฐานผลประโยชน์ด้านสังคม คุณภาพชีวิตของบริการความพึงพอใจ และผลประโยชน์ด้านบุคคล

ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล ผู้นำชุมชนมีระดับการมีส่วนร่วม น้อย ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในการประกันคุณภาพการศึกษา ร่วมประเมินเป้าหมายในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานของครูในหน้าที่ที่เกี่ยวกับการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับแนวคิด เอกวิทย์ นวเศรษฐ (2554: 10) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเพื่อการกระทำการใดกิจกรรมหนึ่งให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน ว่าด้วยการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ เพื่อให้รู้ว่าผลจากการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยสามารถกำหนดการประเมินผลเป็นระยะๆ ต่อเนื่อง หรือประเมินผลรวมทั้งผลรวมทั้งโครงการในคราวเดียวก็ได้

2.2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของผู้นำชุมชน ครู กศน.ตำบล และผู้รับบริการจากการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ด้วยวิธีการเชิงปริมาณและการสนทนาของผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group) พบว่า ทั้งผู้นำชุมชน ครู กศน.ตำบล และผู้รับบริการมีความคิดเห็นที่คล้ายกันคือ 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซึ่งผู้นำชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ไม่มีโอกาสได้เข้าร่วมประชุม และขาดอำนาจในการตัดสินใจในการร่วมคิด ร่วมวางแผนการจัดกิจกรรมต่างๆ ต้องการให้มีการเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน 2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการคือ การไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนรูปแบบการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรม และการไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดผังหลักสูตรตามโครงสร้างผังหลักสูตร โดยต้องการให้หน่วยงานต่างๆ หรือบุคคลทุกๆ ฝ่ายได้ร่วมกันออกแบบรูปแบบการจัดกิจกรรม รวมไปถึงการเลือกสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยและเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน 3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ซึ่งในบางครั้งได้รับค่าตอบแทนน้อย หรือไม่ได้รับจากการร่วมกิจกรรม ซึ่งควรจะมีการสนับสนุนเงินงบประมาณ หรือค่าตอบแทนให้แก่ผู้เข้ามามีส่วนร่วมหรือสนับสนุนกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้เป็นไปอย่างราบรื่น 4. การมีส่วนร่วมประเมินผล การให้ผู้นำชุมชนได้เข้าร่วมประเมินผลงานต่างๆ ที่ทางภาคศูนย์งานจัดให้มีน้อยมาก และการรายงานผลที่ไม่เป็นอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างความมั่นใจให้แก่หน่วยงานได้ดี หากมีการจัดตั้งคณะทำงาน หรือตัวแทนจากหน่วยงานต่างๆ มา

ตรวจสอบหรือประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง และที่สำคัญควรมีการเพิ่มอัตราบุคลากรให้มีความสอดคล้อง กับความต้องการของกิจกรรมต่างๆ

2.3 แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็น แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่า

2.3.1 พัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชนด้านกระบวนการมีส่วนร่วม ให้เข้าใจถึงกระบวนการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน

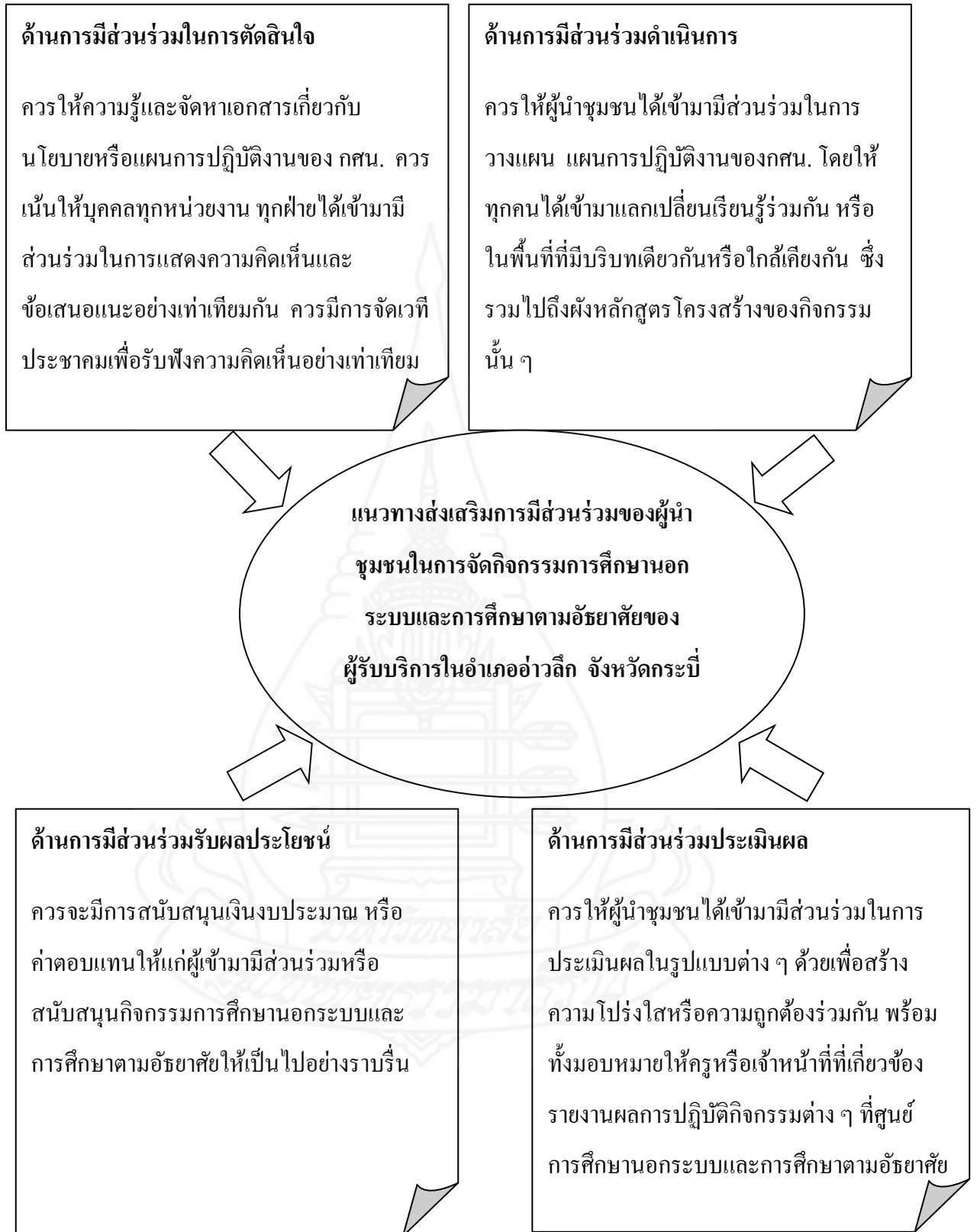
2.3.3 ควรมีการจัดอบรมชี้แจงให้ความรู้หรือจัดเวทีชาวบ้านเกี่ยวกับงานกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยแก่ผู้นำชุมชน เพื่อให้ทราบถึงแนวทางหรือรูปแบบการปฏิบัติงานของกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.3.4 ผู้นำชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน แผนการปฏิบัติงานของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยให้ทุกคนได้เข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน หรือในพื้นที่ที่มีบริบทพื้นที่เดียวกันหรือแตกต่างกัน เพราะในแต่ละพื้นที่ต่างก็มีบริบทหรือความต้องการในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่แตกต่างกัน

2.3.5 ควรจะมีการสนับสนุนเงินงบประมาณ หรือค่าตอบแทนให้แก่ผู้เข้ามามีส่วนร่วมหรือสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้เป็นไปอย่างราบรื่น

2.3.6 ผู้นำชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างความโปร่งใสหรือความถูกต้องร่วมกัน พร้อมทั้งมอบหมายให้ครูหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รายงานผลการปฏิบัติของกิจกรรมต่างๆ ที่ทางศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ อ่าวลึกจัดขึ้น

จะเห็นได้ว่า จากการแสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชน ครู กศน.ตำบล และผู้รับบริการที่มีผลต่อบทบาทของผู้นำชุมชน ต่างสะท้อนให้เราเห็นว่า การปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตยในอนาคตข้างหน้า จะต้องเป็นการปกครองที่ทำให้ประชาชนทุกคน อยู่ดี มีสุข และสามารถรับใช้ความเป็นมนุษย์ได้อย่างสมบูรณ์ เพราะฉะนั้นหน่วยงานทุกฝ่ายจะต้องเข้ามามีบทบาทให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำชุมชนที่จะต้องตระหนักและมีจิตวิญญาณในการพัฒนาประเทศของเราให้ดีขึ้นต่อไป ตลอดจนการสร้างความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่นเพื่อเป็นตัวขับเคลื่อน และพร้อมรองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในประเทศข้างหน้าได้อย่างทันทั่วทั้งที่โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากประชาชนเป็นสำคัญ

ภาพที่ 5.1 ฟังสรุปแนวทางการมีส่วนร่วม

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ครู กศน.ตำบลหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรมีการรายงานผลการปฏิบัติงานของกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภออ่าวลึกจัดขึ้น

3.1.2 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภออ่าวลึก ควรให้หน่วยงานต่าง ๆ หรือภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปอย่างราบรื่น

3. ผู้นำชุมชนขาดความรู้ขั้นตอนการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมประเมินผล เพื่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาชุมชน ควรเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ควรให้ผู้นำชุมชนไปอบรมเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วม จะได้สามารถนำความรู้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ศึกษาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการกลุ่มอื่น ๆ หรือในระดับอำเภอหรือจังหวัดอื่นๆ

3.2.2 ควรศึกษาถึงสาเหตุ หรือปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอมีข้อมูลเพิ่มเติม อันจะเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกวิธีการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2542). *คู่มือปฏิบัติงานสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล*. กรุงเทพฯ: องค์การส่วนท้องถิ่น.
- _____. (2556). *บทบาทหน้าที่อบต.* สืบค้นจาก www.oic.go.th/INFOCENTER/ifunc_Redirect.asp?!=FMPS.671
- _____. (2556). *บทบาทหน้าที่เทศบาล*. สืบค้นจาก www.banglung.go.th/New/prb.pdf
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *คู่มือการดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษาอกระบบ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2551). *คู่มือการดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษาอกระบบ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2553). *ครูกศน.ตำบล ครูของชุมชน*. กรุงเทพฯ: รั้งสีการพิมพ์.
- _____. (2553). *คู่มือการปฏิบัติงาน หัวหน้า กศน.ตำบล*. กรุงเทพฯ: รั้งสีการพิมพ์.
- _____. (2553). *6 เดือน 6 คุณภาพ (ตุลาคม 2553 – มีนาคม 2554)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2556). *พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2557). *นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กฤษฎา อินเทียน. (2551). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการขจัดปัญหาเสาพืดิด จังหวัดสุพรรณบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธาณสุขมหาบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี
- กฤษฎากรณ์ ยุงทอง. (2555). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนางัว อำเภอมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์: กรณีศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของ*

- ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนางั่ว. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
รัฐประศาสนศาสตร์ ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, เพชรบูรณ์.
- กุลจิรา เสาวัลักษณ์จินดา. (2555). การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว ; กรณีศึกษา
อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารจัดการชุมชน
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, กรุงเทพฯ.
- เกรียงศักดิ์ คงทับทิม. (2546). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติด :
ศึกษาเฉพาะกรณีเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาลกระต๊อ อำเภอ
กำแพงเพชร จังหวัดนครปฐม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้
ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, นครปฐม.
- ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์. (2544). ประสิทธิภาพการวางแผนและบริหารโครงการของ อบต.
พัฒนาชุมชน.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงานนายกรัฐมนตรี (2554). แผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 2555 – 2559. กรุงเทพฯ: 2554 (อัดสำเนา).
- จันทร์เพ็ญ ประโยงค์. (2550). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและควบคุมภาวะ
เบาหวานในชุมชน ตำบลบ้านธิ จังหวัดลำพูน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- จามจรี จำเมือง. (2558). คู่มือเตรียมสอบแข่งขันเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการตำแหน่งครู –
อาจารย์ ภาคความรู้ความสามารถทั่วไป. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชัยภัทร พรินต์ติ้ง
- จินตนา สุจจันท์. (2547). การศึกษาและการพัฒนาชุมชน. เชียงใหม่: นันทพันธ์ พรินต์ติ้ง.
- เฉลิม เกิดโมลี. (2543). แนวทางการมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบาย. (เอกสารประกอบ
เสาวนาวิพากษ์รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน) ม.ป.ท.
- ชวลิต น้ากา. (2549). การพัฒนาฐานเรียนรู้ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาบ้านโนน
สวรรค์ หมู่ที่ 8 ตำบลพังขว้าง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร . (วิทยานิพนธ์
ปริญญารัฐศาสตรบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- ชาลัน คุณหลวง. (2553). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ของ
วิทยาลัยการอาชีพฝาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.

- ชินรัตน์ มีสมสืบ. (2539). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. โครงการส่งเสริมการแต่งตำรามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.*
- ชูชาติ พวงสมจิตร. (2540). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.*
- คำรงฤทธิ บุญอิม. (2555). *การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนต่อมาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). วิทยาลัยทองสุข,*
- ดิเรก อนันต์. (2556). *การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.*
- ทวีศักดิ์ เต็มทรัพย์ทวี. (2554). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นของเทศบาลตำบลแม่กุ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.*
- ทิพย์ธารา ประทุมมณี. (2551). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.*
- ชนสาร ลัลลังก์ปัทมา. (2551). *บทบาทประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ใน The City Journal. ปีที่ 4 ฉบับที่ 85 (1-15 มีนาคม) หน้า 30.*
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์และคณะ. (2546) *บทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและการปกครองท้องถิ่น รายงานการวิจัย เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.*
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2547). *แนวทางการมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- นิคม ทองอร. (2547). *การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเชียงแสน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.*

- นิยม แสงศรีจันทร์. (2548). *บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษา ในจังหวัด กระบี่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- บงกศ อาษา. (2548). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่ การศึกษากระบี่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- เบญจมาพร อิ่มเอิบ. (2552). *การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กก่อนอยู่ ตำบลโป่งแพร่ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงราย, เชียงราย.
- ประนอม พานิช. (2550). *การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ; กรณีศึกษาชุมชนเขต รับผิดชอบของโรงพยาบาลสมเด็จพระญาณสังวร อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ประยูร พุทธชาติ. (2552). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงาน โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนระดับหมู่บ้าน จังหวัดชายแดนภาคใต้ อำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2545). *หลักการจัดการ*. สืบค้นจาก<http://www.google.com/search2q=JHCHI>
- ปวีร์วรรณ แสงพิทักษ์. (2551). *การมีส่วนร่วมในโครงการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครปฐม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, นครปฐม.
- ปรีชา สวม่วง. (2553). *การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของผู้นำชุมชนกับเจ้าหน้าที่ ตำรวจในเขตอำเภอท่าม่วง จังหวัดน่าน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ปรีดาพรรณ อินทวิมลศรี (2548). *การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับกิจกรรม การให้บริการชุมชนของโรงเรียนประชาณีเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- พัชรี สิโรต. (2546). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- พิสุทธิ วรรณจักรศิริ. (2547). การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและผู้บริหารโรงเรียนต่อการจัดระเบียบสังคมในชุมชนกลุ่มรัตนโกสินทร์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- มัลลิกา เขียวหวาน. (2546). การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในเขตจังหวัดอ่างทอง และพระนครศรีอยุธยา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- เมฆ ศิริ. (2551). การศึกษาปัญหาและความต้องการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานวิชาการของบุคลากรสายผู้สอนที่ไม่ใช่ข้าราชการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 1-7 (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- วลัยลักษณ์ พักแก้ว. (2553). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว อำเภอภูพาน จังหวัดพะเยา. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- วันชัย โกลละสุด. (2556). การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม สืบค้นจาก http://www.opens.dpt.go.th/dpt_kmcente/index.php?option=content&task=view&id=26&It.
- วันดี บุญเสนาะ. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนของจังหวัดสระแก้ว. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- วาสนา รุมนัดนะ. (2548). การเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2550). นโยบายแบบมีส่วนร่วม. สืบค้นจาก <http://iskku.ac.th/jchs/result.php?>

- ศิริกุล สมศรี. (2552). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลเขาพนม จังหวัดกระบี่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ศิริรัตน์ อินทรนิมิตร. (2555). คู่มือประกันคุณภาพภายนอก ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภออ่าวลึก. กระบี่: โรงพิมพ์วรรณกรรมการพิมพ์.
- ศิลป์ สีกวอด. (2550). การศึกษาการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดราชบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, ราชบุรี.
- สกุล วงษ์กาฬสินธุ์. (2549). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. (วิทยานิพนธ์ปริญญามนุษยศาสตร์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- สนิท สุทนต์. (2544). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนสำหรับการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตพื้นที่ฝั่งธนบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สวิต ดวงจันทร์. (2550). การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, กาญจนบุรี.
- สิริพัฒน์ ลาภวิจิตร. (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สุภารัตน์ คำเพราะ. (2547). ความต้องการมีส่วนร่วมบุคลากรและนักศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จังหวัดปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สุรัชย์ ขอบรีน. (2551). การมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน ในจังหวัดนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.

- สุวิชา วิริยมานุวงศ์. (2554). การวิจัยและพัฒนาารูปแบบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (ปรัชญาปริญญาคุชฌีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชชนครินทร์, กรุงเทพฯ.
- สำนักนายกรัฐมนตรี (2554). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555 – 2559. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรุงเทพฯ.
- อุ้นดา นพคุณ. (2546). กรอบแนวความคิดการพัฒนาโปรแกรมอย่างมีส่วนร่วมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- อุษา สุภาพ. (2550) การมีส่วนร่วมป้องกันปัญหาภัยน้ำในสถานศึกษาของผู้นำชุมชนในจังหวัดราชบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏจอมบึง, ราชบุรี.
- เอกวิทย์ นวเศรษฐ. (2554). การศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนโพธิ์โมสต์และชุมชนสินพัฒนา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อมมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- เอื้องทิพย์ สีเหนี่ยว. (2552). การนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอสว่างอารมณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- Cohen, John M. and Norman T. Uphoff. (1980). Rural Development Participation: Concepts and Measures for Project Design Implementation and Evaluation. Cornell University, Ithac.
- Romos L.A.A. and L.B. Fletcher. (1982). Planning for Rural Development of Economics, Iowa State University, Ames, Iowa.
- Krejcie Robert V. Morgan, Daryle W. (1970) Deter minining Sample Size for Research Activites. Educational and Psychological Measurement. V. 30.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

ภาคผนวก ก

ตำเนาผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/ 17๐

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

๑๐ พฤษภาคม 2557

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณก้องเกียรติ ร่องรัตนพันธุ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวสุภาวดี สุวรรณสังข์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการศึกษานอกระบบ วิชาเอกการบริหารการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการชุมชน ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรนักศึกษา 080-6979027

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/170

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

๕๐ พฤษภาคม 2557

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณอาทร ช่างคำ

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวสุภาวดี สุวรรณสังข์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการศึกษานอกระบบ วิชาเอกการบริหารการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรณพ จินะวัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรนักศึกษา 080-6979027

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/110

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

๑๐ พฤษภาคม 2557

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภออ่าวลึก

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวสุภาวดี สุวรรณสังข์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการศึกษานอกระบบ วิชาเอกการบริหารการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอรพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรนักศึกษา 080-6979027

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามการวิจัย

แบบสอบถามเรื่อง แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษา
นอกโรงเรียนของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยในระดับปริญญาโท หลักสูตรการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้
ไปใช้ในการศึกษา สร้างขึ้นเพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน และเสนอแนวทาง
ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน อีกทั้งศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้อง
ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของผู้รับบริการในอำเภออ่าวลึก
จังหวัดกระบี่

ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านในการตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ความเห็นของท่าน
ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับและจะไม่มีผลต่อตัวท่านอย่างใดทั้งสิ้น ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยใน
ภาพรวม แต่จะมีประโยชน์ต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้ดีขึ้นต่อไป

แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย 3 ตอน ซึ่งประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัย

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ขอขอบคุณมาก

สุภาวดี สุวรรณสังข์ : ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ

- () 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ

- () 1. ต่ำกว่า 20 ปี () 2. 20 – 29 ปี
 () 3. 30 – 39 ปี () 4. 40 – 49 ปี
 () 5. 50 ปี ขึ้นไป

3. การศึกษาขั้นสูงสุด

- () 1. ประถมศึกษา
 () 2. มัธยมศึกษา
 () 3. อนุปริญญา
 () 4. ปริญญาตรี
 () 5. สูงกว่าปริญญาตรี

4. ตำแหน่ง / หน้าที่การงาน

- () 1. ผู้นำชุมชน
 () 2. ครู กศน.ตำบล
 () 3. ผู้รับบริการ

5. ระยะเวลาการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
 อรรถศาสตร์อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

- () 1. น้อยกว่า 1 ปี () 2. 1-2 ปี
 () 3. 3-4 ปี () 4. 5 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับการมีส่วนร่วม มากน้อยเพียงใด ตามสภาพความเป็นจริงกับข้อความในช่องตาราง

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. การมีส่วนร่วมในตัดสินใจ					
1) ร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหาที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย					
2) ร่วมกำหนดปัญหาที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย					
3) ร่วมจัดลำดับของปัญหาที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย					
4) ร่วมจัดลำดับความต้องการเรียนรู้ของผู้รับบริการในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย					
5) ร่วมกำหนดความต้องการเรียนรู้ของผู้รับบริการในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย					
6. ร่วมเลือกสถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย					
7) ร่วมพิจารณาความเป็นไปได้ของแผนงาน/กิจกรรมและโครงการในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย					

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
8) ร่วมคัดเลือกคณะกรรมการในการส่งเสริม การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย					
9) ร่วมกับคณะกรรมการ เลือกแนวทางที่ เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย					
2) การมีส่วนร่วมดำเนินการ					
10) ร่วมกำหนดทรัพยากรจากแหล่งอื่นๆ ที่ นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย					
11) ร่วมระดมทรัพยากรจากแหล่งอื่น ๆ ที่ นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย					
12) ร่วมบริจาคเงินหรือวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ของ ท่านในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย					
13) ร่วมกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ในการจัด กิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย					
14) ร่วมกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ในการจัด กิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย					
15) ร่วมกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ในการจัด กิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย					
16) ร่วมกำหนดผังหลักสูตรตามโครงสร้าง หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน					

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
17) ร่วมคิดต่อประสานงานวิทยากรมาให้ความรู้ แก่ผู้รับบริการในการจัดกิจกรรมการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย					
18) ร่วมเป็นวิทยากรเพื่อถ่ายทอดความรู้ให้แก่ ผู้รับบริการในการจัดกิจกรรมการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย					
19) ร่วมเลือกสื่อการเรียนการสอนในการจัด กิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย					
20) ร่วมเป็นกรรมการที่ปรึกษาในการจัด กิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย					
21) ร่วมประสานขอความร่วมมือกับหน่วยงาน ต่าง ๆ เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณใน การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย					
22) ร่วมประชาสัมพันธ์กิจกรรมการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย					
3. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์					
23) ได้รับคำตอบแทนจากการดำเนินงานใน กิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย					
24) ได้รับประกาศเกียรติคุณจากการดำเนินงาน ในกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย					

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
25) ได้รับการยกย่องจากประชาชนจากการ ดำเนินงานในการจัดกิจกรรมการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย					
26) ได้รับการยอมรับจากประชาชนจากการ ดำเนินงานในการจัดกิจกรรมการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย					
27) ได้รับการชื่นชมจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน ต่าง ๆ จากการดำเนินงานในการจัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย					
28) ร่วมศึกษาคูงานในหน่วยงานหรือชุมชน อื่นๆ					
29) ได้รับการบริการด้านสื่อต่างๆ เพื่อการศึกษาตาม อัธยาศัยในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย					
30) นำความรู้และทักษะที่ได้รับจากการจัด กิจกรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน					
31) ได้ใช้สถานที่ของชุมชนเป็นที่จัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย					
4. การมีส่วนร่วมประเมินผล					
32) ร่วมติดตามการใช้งบประมาณของ สถานศึกษา					
33) ร่วมประเมินผลการดำเนินงานของ สถานศึกษาในการประกันคุณภาพการศึกษา					
34) ร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานของครูใน หน้าที่ ที่เกี่ยวกับการสอนและการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน					

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
35) ร่วมประเมินการใช้อาคารสถานที่ของ สถานศึกษา					
36) ร่วมประเมินผลการเรียนของนักศึกษา					
37) ร่วมกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย					
38) ร่วมกำหนดวิธีการนิเทศ กำกับติดตามและ ตรวจสอบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย					
39) ร่วมประเมินผลของการจัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย					
40) ร่วมประเมินเป้าหมายในการจัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย					
41) ร่วมติดตามและประเมินผลการนำความรู้ จากการศึกษานอกโรงเรียนไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอ การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (โปรตระกูล)

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

.....
.....
.....
.....

2. การมีส่วนร่วมดำเนินการ

.....
.....
.....
.....

3. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์

.....
.....
.....
.....

4. การมีส่วนร่วมประเมินผล

.....
.....
.....
.....

5. ความคิดเห็นอื่น ๆ

.....
.....
.....

ขอขอบพระคุณอย่างยิ่ง
นางสาวสุภาวดี สุวรรณสังข์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวสุภาวดี สุวรรณสังข์
วัน เดือน ปีเกิด	11 สิงหาคม 2527
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี ครุศาสตร์บัณฑิต คอมพิวเตอร์ศึกษา (คป.) มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต พ.ศ. 2550
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภออ่าวลึก
ตำแหน่งปัจจุบัน	ครู กศน. ตำบล

